

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
«Π.Μ.Σ. ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ»

9^η Επιστημονική Διημερίδα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού
με Διεθνή συμμετοχή

«Μοντέλα Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων:
Εφαρμογές της Συστημικής Προσέγγισης
και η Εκπαιδευτική Μηχανική της»

“School Development Models: Applications of the
Systems Approach and its Educational Engineering”

Παρασκευή 2 & Σάββατο 3 Ιουνίου 2017

Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων, Κτήριο «Κλεόβουλος»

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Λ. Δημοκρατίας 1, ΡΟΔΟΣ

Επιστημονική Επιτροπή

Προεδρείο: Καθηγητής Αναστάσιος Κοντάκος
Καθηγητής Φραγκίσκος Καλαβάσης
Αντιπρόεδροι: Καθηγήτρια Χρυσή Βιτσιλάκη, Πρόεδρος Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.
Νικόλαος Ανδρεαδάκης Αναπληρωτής Καθηγητής

Μέλη:

Ανδρεαδάκης Νικόλαος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου
Γκόβαρης Χρήστος, Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε., Παν/μίου Θεσσαλίας
Δημητρακοπούλου Αγγελική, Καθηγήτρια, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου
Θεοδωροπούλου Ελένη, Καθηγήτρια, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου
Καίλα Μαρία, Καθηγήτρια, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου
Καλαβάσης Φραγκίσκος, Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου
Κέφης Βασίλειος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης, Πάντειο Παν/μιο
Κοντάκος Αναστάσιος, Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου
Κρητικός Γεώργιος, Δρ., διδάσκων του Π.Μ.Σ.
Λαζακίδου Γεωργία, Δρ., διδάσκουσα του Π.Μ.Σ.
Μεϊμάρης Μιχάλης, Ομ. Καθηγητής, Τμ. Επικοινωνίας και Μ.Μ.Ε., Ε.Κ.Π.Α.
Μηνατσής Ιωάννης, Δρ., διδάσκων του Π.Μ.Σ.
Μπαμπάλης Θωμάς, Αναπληρωτής Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε., Παν/μίου Αθηνών
Ξανθάκου Ποτίτσα, Καθηγήτρια, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου
Παπαβασιλείου Βασίλειος, Επίκουρος Καθηγητής Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου
Πολεμικός Νικήτας, Ομ. Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου
Ράπτης Νικόλαος, Δρ. διδάσκων του Π.Μ.Σ.
Σαΐτης Χρήστος, Ομ. Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε., Ε.Κ.Π.Α.
Σταμάτης Παναγιώτης, Επίκουρος Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου
Φεσάκης Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μίου Αιγαίου

Οργανωτική Επιτροπή

Καθηγητής Κοντάκος Αναστάσιος,
Πρόεδρος
Αγγελάκου Εξακουστή-Πετρούλα, Υποψ.
Δρ. Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.
Καρίκη Χρυσάνθη, Γραμματεία Π.Μ.Σ.
«Μ.Σ.Α.Ε.Μ.»
Καμενίδου Νατάσα, Μέλος Ε.Τ.Ε.Π.
Καντίνου Κατερίνα, Γραμματεία
Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.
Κρασοπούλου Αλεξάνδρα, απόφοιτος
Π.Μ.Σ. Μ.Σ.Α.Ε.Μ.
Κωνσταντίνου Μαίρη, Προϊσταμένη
Γραμματείας Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.
Σέλληνα Χριστίνα, Γραμματεία Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.
Πιρινάκη Βασιλεία, Υποψ. Δρ. Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.

**Προπτυχιακοί
Φοιτητές/τριες**
Αγαπίου Σεμίραμις
Βαρβαρέσος Παναγιώτης
Δόριζα Όλγα
Καρδαμίτση Μαρία
Καριώτη Σουλτάνα
Κατσιάνη Κυπαρισία
Λαός Δημήτρης
Μακρή Χρυσάνθη
Πεζουβάνη Μαρία
Σεργιαννίδου Μαρία
Σκορδής Χρήστος
Σταματίου Αναστασία
Τσιλιμιγκα Μαρία- Ιωάννα
Φρυγανα Παρασκευή

**Μεταπτυχιακοί
Φοιτητές/τριες**
Κεφοκέρη Κλεονίκη
Κολιού Σεβαστή
Μάζαρης Ισιδωρος-
Βασίλειος
Μπέλλος Παναγιώτης-
Λουκάς
Τσιούμα Δήμητρα-Λουκία

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΗΜΕΡΙΔΑΣ 2 & 3 Ιουνίου 2017

Παρασκευή, 02/06/2017

15:30 - 16:30	Εγγραφές
16:30 - 17:00	Έναρξη - Χαιρετισμοί

1η Συνεδρία (17:00- 18:30)

Προεδρείο: Φραγκίσκος Καλαβάσης, Αγγελική Δημητρακοπούλου

17:00- 17:30	Μοντέλο Συστημικής Ανάπτυξης Σχολικών Μονάδων
Αναστάσιος Κοντάκος	
17:30-18:15	Προς μια Συστημική Προσέγγιση Σχεδιασμού για την Τεχνολογικά Ενισχυόμενη Μάθηση
Yannis Dimitriadis	
18:15-18:30	Διάλειμμα - Καφές

2η Συνεδρία (18:30-20:00)

Προεδρείο: Αναστάσιος Κοντάκος, Νικήτας Πολεμικός

18:30-18:50	Οικογένεια και σχολείο ως «δυναμικά» πεδία υποκειμενικοποίησης του παιδιού
Αναστασία Τσαμπαρλή	
18:50-19:10	Η μηχανική της πολυπλοκότητας στην εκπαίδευση
Φραγκίσκος Καλαβάσης	
19:10-19:30	Human[E]ducation: Αλφαριθμητισμός βασισμένος στο γνώθι σαυτόν
Μιχάλης Μεϊμάρης	
19:30- 20:00	Συζήτηση
20:00	Τέλος εργασιών

Σάββατο, 03/06/2017

9:00-9:15	Προσέλευση	
9:15-12:00	Ειδική Συνεδρία για μεταπτυχιακούς/ες φοιτητές/τριες	του Π.Μ.Σ. «Μοντέλα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων»

Ειδική Συνεδρία: Αίθουσα Α (09:15-12:00)

Προεδρείο: Φραγκίσκος Καλαβάσης, Βασίλειος Παπαβασιλείου, Ελένη Νικολάου

09:15-09:30	Σχολική Ανάπτυξη ως Ανάπτυξη Οργανωσιακής Πολυπλοκότητας: Το παράδειγμα του Γνωστικού Μάνατζμεντ στις Σχολικές Μονάδες
Ελισάβετ Χατζαντώνη	

09:30-09:45	Ο ρόλος του Διευθυντή ως διαμορφωτή κουλτούρας αλλαγής. Το παράδειγμα της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Αναστασία Μπερντεσιόγλου	

09:45-10:00	Η Ανάπτυξη Σχολικού Κλίματος και κουλτούρας ως ανάπτυξη σχολικής μονάδας: Ένα παράδειγμα μικροέρευνας
Δέσποινα-Ραφαέλα Καραμανώλη Ειρήνη Κόκκορα Αθανασία Κουκώλη Ισιδωρος-Βασίλειος Μάζαρης Αγγελική Πλακούτση Ειρήνη-Μαρκέλλα Ραυτοπούλου Τσαμπίκα Ψαρά	

10:00-10:15	Ανάπτυξη Σχολικής Μονάδας: Ένα παράδειγμα μικροέρευνας
Μαρία Αθανάτου Κωνσταντία Καλτσούλα Αστραδενή Κόκκινου Κωνσταντίνα Μαυρογιάννη Καλοτίνα Μουσελλή Εμμανουήλ Μουστάκης Εμμανουήλ Μπαρμπαλής	

Ειδική Συνεδρία: Αίθουσα Β (09:15-12:00)

Προεδρείο: Αναστάσιος Κοντάκος, Παναγιώτης Σταμάτης, Θωμάς Μπαμπάλης

09:15-09:30	Η σχέση της Σχολικής Μονάδας με την Επιστημονική Σκέψη: μια προσέγγιση των Φυσικών Επιστημών στη Σχολική Μονάδα με την Εκπαιδευτική Μηχανική
Ελένη Τερζή	

09:30-09:45	Εκπαίδευση για την ψηφιακή πολιτεότητα: Διερεύνηση επιπέδου ανησυχιών των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα
Στυλιανή Γκλεζάκου	

09:45-10:00	Ο ρόλος της Ηγεσίας στην Παρακίνηση Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Σοφία Κυδώνη	

10:00-10:15	Η αυτοαντίληψη των εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τις επικοινωνιακές τους ικανότητες/δεξιότητες
Ευαγγελία Ράπτου	

10:15-10:30	Η Ανάπτυξη της διδασκαλίας ως Ανάπτυξη Σχολικής Μονάδας: Ένα παράδειγμα μικροέρευνας
Ιωάννα Αρβανίτη Σοφία Ζαγκανίκα Σωτήρης Κουμπιάδης Χρήστος Παπαδόπουλος Χρυσή Πολυχρονάκη Σπύρος Σπύρου Γεωργία Τσίπα	

10:30-12:00	Εργαστηριακή εισαγωγή στα σύγχρονα ψηφιακά περιβάλλοντα μοντελοποίησης δυναμικών συστημάτων και τις εφαρμογές τους στην εκπαίδευση.
Γεώργιος Φεσάκης, Γεωργία Λαζακίδου	

12:00-12:20	<i>Διάλειμμα -Καφές</i>
-------------	-------------------------

συνέχεια στην επόμενη σελίδα...

3η Συνεδρία (12:20-13:50)

Προεδρείο: Ελένη Νικολάου, Βασίλειος Παπαβασιλείου

12:20-12:40	Σχεδιασμός και ανάπτυξη διδασκαλίας με επικοινωνιακά χαρακτηριστικά
Παναγιώτης Ι. Σταμάτης	
12:40-13:00	Συστημική σκέψη στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας: Ένα παράδειγμα διδασκαλίας
Θωμάς Κ. Μπαμπάλης, Έλλη Σαμαρτζή	
13:00-13:20	Μηχανική των Διεπιστημονικών Αναστοχασμών στη Σχολική Μονάδα
Γεώργιος Κρητικός Ανδρέας Μούτσιος-Ρέντζος	
13:20-13:40	Συστημική Σχολική Ανάπτυξη: Παραδείγματα εκτελεστικής οντολογίας
Εξακουστή-Πετρούλα Αγγελάκου	
13:40-14:10	Συζήτηση

Σάββατο, 03/06/2017

16:45 - 17:00 Προσέλευση

4η Συνεδρία (17:00-18:30)

Προεδρείο: Θωμάς Μπαμπάλης, Παναγιώτης Σταμάτης

17:00-17:20	Η συστημική προσέγγιση στο πλαίσιο των παιδαγωγικών αρχών του αειφόρου νηπιαγωγείου: Διερεύνηση γνώσεων φοιτητών/τριών προσχολικής αγωγής
Βασίλειος Παπαβασιλείου	
17:20-17:40	Η οικολογική προσέγγιση στην πρόληψη και τον σχεδιασμό παρεμβάσεων για τα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών σχολικής ηλικίας
Ελένη Νικολάου	
17:40-18:00	Αγωγή του Ψηφιακού Πολίτη και Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός
Γεώργιος Φεσάκης, Παναγιούλα Βενέτη	
18:00-18:30	Διάλειμμα - Καφές

5η Συνεδρία (18:30-20:00)

Προεδρείο: Φραγκίσκος Καλαβάσης, Αναστάσιος Κοντάκος, Μιχάλης Μειμάρης

18:30-18:50	Η περίπτωση της μετάβασης του Π.Μ.Σ. Μ.Σ.Α.Ε.Μ. σε μικτό μοντέλο διδασκαλίας, ως διαχείριση ενσωμάτωσης καινοτομίας στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση
Γεώργιος Φεσάκης, Αναστάσιος Κοντάκος, Ελισάβετ Μαυρουδή	
18:50-19:30	The relations between models for education and for societies
Jean Dhombres	
19:30-20:30	Συζήτηση-Συμπεράσματα
20:30	Τέλος εργασιών δημορίδας

Στους συμμετέχοντες και στις συμμετέχουσες θα δοθούν Βεβαιώσεις Παρακολούθησης

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

Αναστάσιος Κοντάκος, Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου
kodak@rhodes.aegean.gr

Μοντέλο Συστημικής Ανάπτυξης Σχολικών Μονάδων

Ο όρος «συστημική σχολική ανάπτυξη» αναφέρεται σε μία διαδικασία αυτοαναφορική και αυτοποιοτική. Η εκπαιδευτική μηχανική (ως πιο κοντινός όρος απόδοσης του «instructional engineering») αναφέρεται σε οργανωσιακές θεωρίες, που, όμως, δεν είναι σαφές ότι η οργάνωση ως λειτουργική μονάδα παρατηρείται τόσο σε επίπεδο στρατηγικού όσο και λειτουργικού σχεδιασμού ως αυτοαναφορικό και αυτοποιοτικό σύστημα και ότι μπορεί να επιλέγεται, ως εκ τούτου, κατά το σχεδιασμό διεργασιών σχολικής ανάπτυξης οποιοδήποτε μεικτό μοντέλο ως περιγραφή και προδιαγραφή εισαγωγής αλλαγών από την εξωτερική προοπτική. Ένας χρήσιμος όρος που χρησιμοποιείται, συχνά, από τους συστημικούς των πληροφοριακών συστημάτων είναι αυτός της «οντολογίας», όπου ο όρος αυτός αναφέρεται στον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίο το σύστημα ή η νοητική οντότητα αντιλαμβάνεται την ύπαρξη του. Γενικά, η «γνωσιακή οντολογία» εννοεί την οργάνωση της γνώσης για το σύστημα με τρόπο συμβατό για όλα τα στοιχεία του. Ως εκ τούτου, παραπέμπει σε μία εσωτερική δηλαδή αναστοχαστική προοπτική, στις ιδιορθολογικότητες του ίδιου του συστήματος, όπως παραδείγματος χάριν στην οργανωσιακή μνήμη, την οργανωσιακή μάθηση και ευφυΐα, στο νόημα, την οργάνωση, τη δομή, την αλληλεπίδραση εντός, αλλά και ως προς τα έξω, στην κουλτούρα, το κλίμα και τη δομική σύζευξη, δηλαδή στην ίδια την πολυπλοκότητα. Συνεπώς, η συστημική πρόταση θα μπορούσε να περιγραφεί ως μια προσπάθεια σύνδεσης θεωρίας και πράξης ή μάλλον της ανάδυσης μίας ενδεχόμενης πραγματικότητας ως αλληλοσυνάρτησης της θεωρίας και της πράξης. Η ερμηνευτική αυτοπεριγραφή ενός συστήματος αναφέρεται σε μία αυτοαναφορική και αναστοχαστική διαδικασία ως προϋπόθεση της αυτοποίησης του ως προς τα κεφαλαιώδη ερωτήματα: 1. τι και πώς είμαι και τι μπορώ και πώς, όπως και τι ακόμα μπορώ να είμαι (πολυπλοκότητα ως ποικιλία και ως ποικιλοτροπία), 2. τι θέλω εγώ από τους άλλους και οι άλλοι από εμένα (προσδοκίες και προσδοκίες προσδοκιών), τι χρειάζομαι, και τέλος, 3. πώς μπορώ να πετύχω να ικανοποιήσω τις προσδοκίες μου και τις προσδοκίες των άλλων (διπλή ενδεχομενικότητα). Η συστημική σχολική ανάπτυξη συμβαδίζει, αντίστοιχα, με την ανάπτυξη μιας γνωσιακής οντολογίας ως διαδικασίας αυτεπίγνωσης, που εμπεριέχει την ενσυνείδητη αυτοεικόνα (σε μια εσωτερική σχέση και στο πλέγμα με τα εξωτερικά σημαντικά περιβάλλοντα και η αυτοπροβολή σε ένα εκ των προτέρων κατασκευασμένο και νοηματοδοτημένο μέλλον μιας βελτιωμένης κατάστασης οργάνωσης και λειτουργίας). Στη βάση της συστημικής κατανόησης της σύστασης και λειτουργίας της σχολικής μονάδας αλλά και της ανάπτυξής της, με την παρούσα εισήγηση προτείνεται ένα μοντέλο γνωσιακής οντολογίας με την ονομασία «Μοντέλο Διάγνωσης Συστημικής Επάρκειας» (ΜοΔιΣΕ), που στηρίζεται στις εκφάνσεις της πολυπλοκότητας ως αντικειμενικής, κοινωνικής, τελεστικής, χρονικής και γνωσιακής ως σκάρτα χαρτογράφησης της σχολικής μονάδας. Το προτεινόμενο μοντέλο σχολικής ανάπτυξης φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα εργαλείο τόσο αποτίμησης της

οργανωσιακής ωριμότητας ή της ποιότητας της σχολικής μονάδας, όσο και τελεστικής εργαλειοποίησης ως προς τις ανωτέρω διαστάσεις της πολυπλοκότητας.

Yannis Dimitriadis, Director of GSIC/EMIC Research Group, University of Valladolid, Spain
yannis@tel.uva.es

Προς μια Συστημική Προσέγγιση Σχεδιασμού για την Τεχνολογικά Ενισχυόμενη Μάθηση

Η Διδασκαλία και η Μάθηση μπορούν να θεωρηθούν ως ο ακρογωνιαίος λίθος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Λαμβάνοντας υπόψη μια σειρά από βασικές αρχές, όπως αυτή της "πρωτοβουλίας των δράσεων των μαθητών" ή αυτή της "αυτονομίας του διδάσκοντα", αρκετές σχεδιαστικές αποφάσεις μπορούν να ληφθούν προκειμένου να επιτευχθεί αποτελεσματική και ουσιαστική μάθηση. Στην ομιλία θα παρουσιαστεί το «In media res framework» και η συναφής «εμπροσθοβαρής προσέγγιση» σχεδιασμού για τη μάθηση. Το "In media res framework" επαναπλαισιώνει τη θεωρία και την πρακτική του σχεδιασμού και μεταξύ άλλων επιτρέπει την μετάβαση από τον «Μαθησιακό Σχεδιασμό» (Learning Design) στον «Σχεδιασμό για τη Μάθηση» (Design for Learning). Αρκετά παραδείγματα τεχνολογικά ενισχυόμενων μαθησιακών καταστάσεων θα αναδείξουν τα κρίσιμα στοιχεία που δύνανται να σχεδιαστούν για εννοχή της διδασκαλίας, επίγνωση επί των δρώμενων, μαθησιακή αναλυτική, αναστοχασμό και ανασχεδιασμό. Αυτή η συστημική προσέγγιση επιδιώκει να μετακινηθούμε από τις "εργαστηριακές μελέτες" σχεδιασμού, σε αρχές σχεδιασμού και τεχνολογικά εργαλεία που αφενός εμπεριέχουν τις γνωσιακές και παιδαγωγικές απαιτήσεις και αφετέρου προσαρμόζονται σε πραγματικές συνθήκες μάθησης καθώς και σε ποικίλες διδακτικές καταστάσεις. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στον ρόλο των διδασκόντων σε αυθεντικά περιεχόμενα, καθώς και στα Τεχνολογικά Συστήματα Πληροφοριών και Επικοινωνιών που δύνανται να υποστηρίξουν τον σχεδιασμό και την πραγμάτωση τεχνολογικά ενισχυμένης συνεργατικής μάθησης.

Αναστασία Τσαμπάρλη, Καθηγήτρια, Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Αιγαίου
tsamparli@rhodes.aegean.gr

Οικογένεια και σχολείο ως «δυναμικά» πεδία υποκειμενικοποίησης του παιδιού

Το σχολείο και η οικογένεια ως πλαίσια αλληλεπίδρασης του παιδιού αποτελούν τις κύριες συνιστώσες συγκρότησης του ως Υποκείμενο. Η επίτευξη του στόχου αυτού προϋποθέτει την εγκαθίδρυση ενός αξιόπιστου «δυναμικού» χώρου που πριμοδοτεί την αίσθηση ασφάλειας στο παιδί. Ο χώρος αυτός δεν βρίσκεται μόνο στην οικογένεια και στο σχολείο ως ξεχωριστά πλαίσια αλλά κυρίως στην αλληλεπίδραση τους ως δυο συστήματα μέσα από μια σχέση συνεχούς ανατροφοδότησης και συναλλαγής. Στόχος της παρουσίασης είναι να περιγράψει, με γνώμονα τη συστημική προσέγγιση, την εγκαθίδρυση ενός κοινού «πλασιακού κρατήματος» για το παιδί.

Φραγκίσκος Καλαβάσης, Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου
kalabas@aegean.gr

Η μηχανική της πολυπλοκότητας στην εκπαίδευση

Θα επιχειρήσουμε να παρακολουθήσουμε τρία στάδια της μηχανικής προσέγγισης της πολυπλοκότητας στην εκπαίδευση.

Την αναλυτική προσέγγιση, δηλαδή την εκπαιδευτική εφαρμογή που προσομοιάζει με την εργασία του μηχανικού. Την αλληλεπιδραστική προσέγγιση της κυβερνητικής, δηλαδή την προσαρμοστική προσέγγιση που παράγει οργανωσιακή νοημοσύνη. Τέλος την προσέγγιση της εκπαιδευτικής μηχανικής ανιχνεύει την συνύπαρξη τριών περιγραφών της σχολικής μονάδας δρώντας επί αυτών. Πρόκειται για τρεις χάρτες που αναφέρονται στην ίδια πραγματικότητα. Ο καθένας λαμβάνει υπόψη και συνδέει διαφορετικά στοιχεία, ανάλογα με τον κατασκευαστή-σχεδιαστή του.

Η κατανόηση της αλληλεπίδρασης των τριών αυτών χαρτών, ως χώρος τομής τριών συχνά ασύμβατων πραγματικοτήτων, μας βοηθάει να ανακαλύψουμε τους εσωτερικευμένους μηχανισμούς της σχολικής μονάδας. Πρόκειται συχνά για άρρητους μηχανισμούς που οδηγούν διαφορετικά από τις προβλέψεις μας.

Σε αυτό το πλαίσιο, η διακυβέρνηση των εκπαιδευτικών οργανισμών συνίσταται στη δυνατότητα σχεδιασμού ενός πλέγματος ρυθμίσεων και λειτουργιών ανάμεσα στις διακριτές και αδιαχώριστες, ταυτόχρονες και αλληλοτροφοδοτούμενες λειτουργίες και σχέσεις των σχολικών μονάδων. Αυτός ο σχεδιασμός στηρίζεται στην επίγνωση της λειτουργίας των μηχανισμών αλληλεπίδρασης των τριών χαρτών.

Θα επιχειρήσουμε να διακρίνουμε αναπαραστατικά τις διαφορές των τριών προσεγγίσεων εστιάζοντας στην ικανότητα καθεμιάς να συνδέει αυτά που διακρίνει και να διακρίνει εκείνα που λειτουργούν αδιαχώριστα, όπως συμβαίνει στο φαινόμενο της μάθησης. Για την Εκπαιδευτική Μηχανική, όπως αναπτύσσεται στο Εργαστήριο Μαθησιακής Τεχνολογίας και Διδακτικής Μηχανικής του ΤΕΠΤΑΕΣ, αυτή η αδιαχώριστη διάκριση γίνεται αντιληπτή ως μηχανική των ανά-ρυθμίσεων που ρυθμίζουν τις συνδέσεις ανάμεσα στα δομικά και τα συγκινησιακά στοιχεία του εκπαιδευτικού φαινομένου σε μια σχολική μονάδα.

Μιχάλης Μεϊμάρης, Ομ. Καθηγητής Νέων Τεχνολογιών και Μ.Μ.Ε. στην Επικοινωνία και την Εκπαίδευση του Τμήματος Επικοινωνίας & Μ.Μ.Ε., Ε.Κ.Π.Α.
mmeimaris@media.uoa.gr

Human[E]ducation: Αλφαριθμητικός βασισμένος στο γνώθι σαυτόν

Ποιος είναι ή ποιος θα έπρεπε να είναι ο ρόλος της εκπαίδευσης και των παιδαγωγικών διαδικασιών στα κοινωνικά μοντέλα του σήμερα?

Σκέψεις για την ανάγκη δημιουργίας και πρακτική εφαρμογή ενός πλαισίου που να προάγει το human [e]ducation συμπεριληπτικός όρος που αναφέρεται στον στόχο, στο μέσον και τη διαδικασία, μια εκπαιδευτική διαδικασία που με τη βοήθεια της τεχνολογίας πρέπει ή θα έπρεπε να αποσκοπεί στον άνθρωπο με "γνώθι σαυτόν" του 21ου αιώνα

Ο νέος τύπος εκπαίδευσης αυτός που προάγει την έννοια του human [e]ducation αποσκοπεί στο να οδηγήσει τον άνθρωπο σε μια βαθύτερη κατανόηση του εαυτού του και

των δυνάμεων που δρουν μέσα του καθώς και της σχέσης που αναπτύσσει με τους άλλους και στη συλλογική κοινωνική ζωή.

Μόνον έτσι μπορεί να περιμένουμε μια βιώσιμη ανάπτυξη που θα βασίζεται στις αρχές της υπευθυνότητας, της συμμετοχικότητας, της ενθάρρυνσης της πρωτοβουλίας, με θετικά αποτελέσματα στη μείωση της φτώχειας, την εξάλειψη της πείνας, τη βελτίωση της υγείας, την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών, τη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση, τις ανθεκτικές (resilient) πόλεις και τις κοινωνίες με περισσότερη ισότητα και ενσωμάτωση.

Μέσα από μια τέτοια εκπαίδευση δίνεται η δυνατότητα οι άνθρωποι να τολμήσουν να εκφράσουν τις προσωπικές τους ιστορίες, να δομήσουν τις προσωπικές τους αφηγήσεις, να υπάρξουν. Και αυτές είτε σε αναλογική είτε σε ψηφιακή μορφή, όπως τις διερευνούμε και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, έχουν συναισθηματικό περιεχόμενο προερχόμενο από τα βάθη του εαυτού τους.

Η Εκπαίδευση, η Παιδεία, είναι μια διαδικασία που ποτέ δεν τελειώνει. Είναι η διαδικασία του ζην και του σκέπτεσθαι. Καλούμεθα μέσα από αυτήν να βοηθήσουμε τον άνθρωπο να στραφεί στον εαυτό του, να συνδέσει την εσωτερική με την εξωτερική πραγματικότητα, να αναγνωρίσει τις ψυχικές κινήσεις του. Να μάθει τη σύνδεση της συναισθηματικής εμπειρίας με τη διανοητική κατανόηση, με αποτέλεσμα την επίγνωση.

Γεώργιος Ξεσάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου
gfesakis@rhodes.aegean.gr

Γεωργία Λαζακίδου, Δρ Πανεπιστημίου Πειραιώς *glazakidou@gmail.com*

Εργαστηριακή εισαγωγή στα σύγχρονα ψηφιακά περιβάλλοντα μοντελοποίησης δυναμικών συστημάτων και τις εφαρμογές τους στην εκπαίδευση

Στο εργαστήριο μοντελοποίησης δυναμικών συστημάτων θα γνωρίσουμε πρακτικά λογισμικά μοντελοποίησης και θα αναλύσουμε περιπτώσεις εφαρμογής τους γενικά και ειδικά στην διοίκηση της εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα προβλέπει σύντομη εισαγωγή στη θεωρία των δυναμικών συστημάτων και εστιάζει στην βιωματική πρακτική εξάσκηση στην μοντελοποίηση και ανάλυση των λογισμικών μέσα από κατάλληλα σχεδιασμένα εκπαιδευτικά προβλήματα και μελέτες περίπτωσης.

Το πρόγραμμα θα έχει διάρκεια δύο διδακτικές ώρες και θα πραγματοποιηθεί σε εργαστήριο Η/Υ ή αμφιθέατρο με κατάλληλη υποδομή. Οι συμμετοχές είναι περιορισμένες στα 25 άτομα και θα πρέπει να γίνει έγκαιρη δήλωση συμμετοχής.

Σκοπός του επιμορφωτικού εργαστηρίου είναι η εξοικείωση των συμμετεχόντων με τη μεθοδολογία και τα λογισμικά περιβάλλοντα μοντελοποίησης και προσομοίωσης δυναμικών συστημάτων καθώς και η ανάπτυξη ικανοτήτων αξιοποίησης αυτών στην διακυβέρνηση των εκπαιδευτικών οργανισμών.

Η επιμορφωτική αυτή συνάντηση συνδυάζοντας τη θεωρητική και πρακτική προσέγγιση στοχεύει: α) κατανόηση των δυναμικών συστημάτων και της έννοιας του πολύπλοκου συστήματος β) συνειδητοποίηση των δυσκολιών μελέτης των δυναμικών συστημάτων με τις γραμμικές μεθόδους και αναγνώριση της συμβολής της μοντελοποίησης (διακριτών

διαμεσολαβητών ή συνεχών δικτύων ροών) στην προσέγγιση των συστημάτων, γ) εξοικείωση με επιλεγμένα λογισμικά περιβάλλοντα μοντελοποίησης και προσομοίωσης δυναμικών συστημάτων μέσα από διερεύνηση απλών παραδειγμάτων, δ) μελέτη εφαρμογών των λογισμικών στην επίλυση προβλημάτων διακυβέρνησης εκπαιδευτικών οργανισμών και ε) συζήτηση των εκπαιδευτικών εφαρμογών των λογισμικών μοντελοποίησης πέρα από την διοίκηση.

Παναγιώτης Ι. Σταμάτης, Επίκουρος Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου stamatis@rhodes.aegean.gr

Σχεδιασμός και ανάπτυξη διδασκαλίας με επικοινωνιακά χαρακτηριστικά

Η μονοδιάστατη προσέγγιση της διδασκαλίας θεωρούμενης ως μια διαπροσωπικής διαδικασίας μετάδοσης γνώσεων ανάμεσα σε δάσκαλο και μαθητή ή μιας διαδικασίας που αναπτύσσεται ανάμεσα σε ένα δάσκαλο και συγκεκριμένη ομάδα μαθητών, έχει προσελκύσει διαχρονικά και εντονότερα το ενδιαφέρον της εκπαιδευτικής κοινότητας, περιορίζοντας άλλες οπτικές μελέτης της διδακτικής διαδικασίας και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της. Έτσι, οι μελέτες προσέγγισης της διδασκαλίας ως μιας κατεξοχήν συστημικής διαδικασίας, η οποία καθορίζεται από δεκάδες παραμέτρους και παράγοντες που την καθιστούν μια εξαιρετικά πολύπλοκη πράξη, πιθανόν εξαιτίας της πολυπλοκότητας και της ερευνητικής δυσκολίας που αυτή επιφέρει, δεν φαίνεται να κερδίζουν το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας μολονότι κάτι τέτοιο θα ήταν εξαιρετικά λογικό και πολύπλευρα χρήσιμο.

Στην παρούσα εργασία, εστιάζοντας στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη μιας διδασκαλίας με επικοινωνιακά χαρακτηριστικά, επιχειρείται μια θεωρητική αναφορά, η οποία θα εστιάζει στους παράγοντες που επιδρούν θετικά στην ανάπτυξη, την υλοποίηση και την αποτελεσματικότητά της. Καθώς η επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα οφείλει να αποτελεί μείζον διακύβευμα κάθε διδακτικής διαδικασίας, θεμελιώδεις παράγοντες όπως η σχολική κουλτούρα, το σχολικό κλίμα (στο σχολείο και την τάξη), η ανάπτυξη ενδοσχολικών και εξωσχολικών συνεργασιών, η διασφάλιση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, η ανάπτυξη πολυδιάστατων διαπροσωπικών σχέσεων κ.ά., προσεγγίζονται στην παρούσα μελέτη, στο πλαίσιο της συστημικότητας που εμφανίζει κάθε διδασκαλία με επικοινωνιακά χαρακτηριστικά, κάθε επικοινωνιακή διδασκαλία στην οποία εμπλέκονται ενεργά πρόσωπα, σχέσεις, γνώσεις, αντιλήψεις, δυναμικές, προσδοκίες, αλληλεπιδράσεις και μια σειρά από παραμέτρους και δεξιότητες.

Θωμάς Κ. Μπαμπάλης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε., Ε.Κ.Π.Α. tbabal@primedu.uoa.gr

Έλλη Σαμαρτζή, Υπ. Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Ε.Κ.Π.Α.

Συστημική σκέψη στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας: Ένα παράδειγμα διδασκαλίας

«Από πολύ μικρή ηλικία έχουμε μάθει να διαχωρίζουμε τα πράγματα και να τα αναλύουμε σε μικρότερα κομμάτια συντηρώντας την αντίληψη ότι ο κόσμος είναι τμητός, πεπερασμένος

και διαχωρίσιμος» (Meadows, 1982). «Από τις πρώτες κιόλας τάξεις του σχολείου διδασκόμαστε να εξειδικεύουμε τις γνώσεις μας σε ένα πεδίο αναλύσεων καλλιεργώντας την πεποίθηση ότι οι τομείς είναι ξεχωριστοί και η επικοινωνία μεταξύ τους είναι αδύνατη. Έτσι ξέρουμε καλά πώς τα οικονομικά προβλήματα θα τα λύσουν οι οικονομολόγοι, τα πολιτικά οι πολιτικοί κοκ και έτσι δεν χρειάζεται να αναπτύξουμε τις δικές μας δυνάμεις, γιατί μπορούμε να εμπιστευτούμε αυτές των άλλων, των ειδικών. Δεν χρειάζεται επομένως να είμαστε καλοί, αρκεί να φαινόμαστε καλοί. Αρκεί να νιώθουμε επαρκείς αγνοώντας πώς δεν είμαστε» (Kofman & Senge, 1993).

Σε έναν κόσμο που κυριαρχείται από δίκτυα σχέσεων και περίπλοκες αλληλεπιδράσεις, η άνιση επιμονή στον αναλυτικό και «θρυμματιστικό» τρόπο σκέψης παραμένει μια άνιση και παρακινδυνευμένη ουτοπία. Η λογική της διαίρεσης, της άμετρης εξειδίκευσης, της λεπτομερειακής προσκόλλησης στο επιμέρους και της σκέψης των συμβάντων παραμένει η μία μόνο πλευρά του νομίσματος της σκέψης. Η αντιστροφή του αναδεικνύει τα σύνολα και τους κύκλους ανατροφοδοτικών επιπτώσεων, τις σύνθετες οργανωτικές δομές και τα αδιαίρετα σχήματα λειτουργιών με τις απρόβλεπτες συνέπειες, τους ταυτόχρονους όρους και τις δυναμικές προοπτικές.

Τι θα γινόταν λοιπόν αν αντί για στιγμιότυπα στατικών εκδηλώσεων βλέπαμε δυναμικά μοτίβα εξέλιξης, αν αντί για άπειρα συμβάντα κωδικοποιούσαμε αρχέτυπα καθολικών δομών, αν αντί για δέντρα βλέπαμε δάση και αν μπορούσαμε να δούμε τις συνέπειες των πράξεών μας σε βάθος χρόνου και σε σχέση με τις πράξεις των άλλων (Richmond, 1993); Αν με λίγα λόγια αντισταθμίσαμε την αναλυτική σκέψη με τη συστημική και μπορούσαμε να κατανοήσουμε και να διαχειριστούμε καλύτερα τα συστήματα στα οποία σήμερα θέλοντας και μη καλούμαστε να λειτουργήσουμε; Το αίτημα αυτό προβάλλει στις μέρες μας ως αναγκαιότητα για το σύγχρονο πολίτη εναποθέτοντας στις επιδιώξεις του σχολείου ένα ακόμη ζήτημα πρακτικής εφαρμογής. Παρά την αναγνώριση, το πεδίο της συστημικής σκέψης εξακολουθεί να παραμένει μια ανεξερεύνητη περιοχή με δυσκολίες τόσο ως προς την εννοιολογική οριοθέτησή της, όσο και ως προς τον τρόπο καλλιέργειάς της. Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στο να διαφωτίσει το ζήτημα αυτό δίνοντας ένα παράδειγμα διδασκαλίας της συστημικής σκέψης στο σχολείο, μιας και -όπως υποστηρίζεται- αυτή μπορεί να αναπτυχθεί και μάλιστα σε παιδιά μικρής ηλικίας.

Γεώργιος Κρητικός, Μεταδιδακτορικός ερευνητής Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Πανεπιστήμιο Αιγαίου gkriticos@aegean.gr

Ανδρέας Μούτσιος-Ρέντζος, Μεταδιδακτορικός ερευνητής Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Πανεπιστήμιο Αιγαίου amoutsiosrentzos@aegean.gr

Μηχανική των Διεπιστημονικών Αναστοχασμών στη Σχολική Μονάδα

Σε μια τάξη σχολικής μονάδας οι μαθητές γίνονται αποδέκτες πολλαπλών μηνυμάτων, τα οποία παρότι μεταδίδονται από διαφορετικούς εκπαιδευτικούς φαίνεται συχνά να επικαλύπτονται. Παράλληλα, με βάση το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα, τα σύγχρονα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΑΠΣ) αντιμετωπίζουν ξεχωριστά κάθε μάθημα. Από την άλλη, οι τρέχουσες τάσεις στη σύγχρονη Διδακτική συγκλίνουν σε μία διεπιστημονική

προσέγγιση της διδασκαλίας, όπως για παράδειγμα φαίνεται στα δημοφιλή προγράμματα STEM (ένα γνωστό ακρωνύμιο που αναφέρεται στην Επιστήμη-Science, την Τεχνολογία-Technology, τη Μηχανική-Engineering και τα Μαθηματικά-Mathematics). Στην Ελλάδα, τέτοιου τύπου προγράμματα φαίνεται να υποστηρίζονται τόσο από την επιστημονική κοινότητα, όσο και από το καταναλωτικό κοινό, χωρίς όμως να έχουν σημαντική παρουσία στην καθημερινή πραγματικότητα των σχολικών μονάδων. Η ανάπτυξη και η ενσωμάτωση αυτών των προγραμμάτων σε μια σχολική μονάδα απαιτεί τη συνεργασία, την επικοινωνία και τον αναστοχασμό μεταξύ εκπαιδευτικών διαφορετικών κλάδων, που μοιράζονται την αποβλεπτικότητα για τον από κοινού σχεδιασμό της διδασκαλίας, υπερβαίνοντας και συνδέοντας τα διαφορετικά μαθήματα (και τους αντίστοιχους διακριτούς επιστημονικούς κλάδους).

Παρόλα αυτά, εγείρονται σχετικοί προβληματισμοί. Όσον αφορά τη διάσταση του επιστημονικού κλάδου, μια μηχανική δυσκολία, η οποία εμφανίζεται ως σημαντικό εμπόδιο στην ανάπτυξη διεπιστημονικών συνεργασιών μεταξύ των εκπαιδευτικών, είναι η υποψία ότι η διεπιστημονικότητα μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο ενοποίησης των διακριτών κλάδων. Ωστόσο, η διεπιστημονικότητα στηρίζεται στη διάκριση των επιστημονικών κλάδων, αναγνωρίζει και αναδεικνύει τις διαφορετικές επιστημονικές προσεγγίσεις. Μέσα από τη διεπιστημονικότητα στην εκπαίδευση, επιδιώκεται η ενοποίηση των διαφορετικών προσεγγίσεων σε ένα ενιαίο πρόγραμμα διδασκαλίας. Επιπλέον, όσον αφορά την επαγγελματική διάσταση, η κατάλληλη εκπαιδευτική μηχανική οφείλει να διευθετήσει το πραγματιστικό ερώτημα: Με ποιους τρόπους θα μπορούσαν να αναπτυχθούν οι εν λόγω συνεργασίες, όταν μπορεί να αναδυθούν υποψίες, που απορρέουν από τη δυναμική απειλή για τα επαγγελματικά προνόμια;

Υποστηρίζεται ότι σε ένα περιβάλλον διεπιστημονικής μάθησης, οι μαθητές/μαθήτριες μπορούν να συλλογιστούν μεταγνωστικά, επιτρέποντας στις μετασυνδέσεις να έρθουν στο μαθησιακό προσκήνιο. Με τον όρο μετασυνδέσεις, αναφερόμαστε στις συνδέσεις που προκύπτουν κατά τον μεταγνωστικό αναστοχασμό, συνδέοντας τις υπάρχουσες συνδέσεις των διαφορετικών μαθημάτων (και των αντίστοιχων κλάδων) για τη δημιουργία νέων συνδέσεων σε ένα μεταεπίπεδο. Η ανάδειξη τέτοιων μετασυνδέσεων απαιτεί κατ'αρχάς την ανάδειξη συνδέσεων και, αναπόδραστα, την ύπαρξη διεπιστημονικών προσεγγίσεων. Ωστόσο, η συστηματική ένταξη διεπιστημονικών προσεγγίσεων μέσα στην πολύπλοκη πραγματικότητα της σχολικής μονάδας αποτελεί ζήτημα συστημικής οπτικής, απαιτώντας τον μετασχηματισμό στην ταυτότητα της σχολικής μονάδας. Συνεπώς, υποστηρίζεται ότι ένα σύγχρονο μοντέλο σχολικής οργάνωσης δεν μπορεί παρά να βασίζεται στη συστημική προσέγγιση σχετικά με τ' διαφορετικά μαθήματα και τους διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους, δίνοντας έμφαση στις συνδέσεις μεταξύ τους και στην προστιθέμενη αξία μάθησης που απορρέει από την έκδηλη παραδοχή αυτής της πολυπλοκότητας.

Εξακουστή-Πετρούλα Αγγελάκου, Υποψήφια Διδάκτωρ, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Υπότροφος «ΥΠΑΤΙΑ» aggelakou@aegean.gr

Συστημική Σχολική Ανάπτυξη: Παραδείγματα εκτελεστικής οντολογίας

Στη σύγχρονη (ρευστή και μετασταθή) εποχή, η βελτίωση και ανάπτυξη των σχολικών μονάδων σχετίζεται με τη συστημική αλλαγή στην εκπαίδευση. Η σχολική ανάπτυξη, που αποτελεί απαραίτητο εργαλείο για τη μακροπρόθεσμη σχολική αποτελεσματικότητα, έχει διαρθρωθεί σε ένα πλαίσιο, που λαμβάνει υπόψη του τη μεταβλητότητα του περιβάλλοντος και την ανάγκη της σχολικής μονάδας να προσαρμοστεί. Επομένως, η επιτυχημένη σχολική ανάπτυξη δεν μπορεί να επιβληθεί εξωτερικά, αλλά προϋποθέτει προσεχτικό και ρεαλιστικό σχεδιασμό καθώς και τη συνειδητή δέσμευση και εμπλοκή όλων των μελών της σχολικής μονάδας. Οι ερευνητές/τριες, αντιλαμβανόμενοι/ες, πλέον, την έλλειψη κατάλληλων θεωρητικών υποβάθρων, επιδιώκουν ισομορφισμούς μέσα από την συστημική προσέγγιση, δηλαδή μέσα από την επιστήμη της πολυπλοκότητας. Η παρούσα εισήγηση, εστιάζοντας σε παραδείγματα εκτελεστικής οντολογίας, δηλαδή οντολογίας παρέμβασης σχεδιασμού («Τι αλλαγές θέλουμε;») και οντολογία δράσης («Πως θα επιτύχουμε αυτές τις αλλαγές;») επιδιώκει να παρουσιάσει την πραγματικότητα, όπως αυτή αναδύεται μέσα από το νομοθετικό πλαίσιο της ελληνικής εκπαίδευσης και να αναδείξει την ανάγκη θεωρητικών (οργανωτικών) πλαισίων, που θα επιτρέπουν στην εκάστοτε σχολική μονάδα να διαχειριστεί την ποικιλομορφία και την ποικιλοτροπία που τη διακρίνουν.

Βασίλειος Παπαβασιλείου, Επίκουρος Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου vpapavasileiou@rhodes.aegean.gr

Η συστημική προσέγγιση στο πλαίσιο των παιδαγωγικών αρχών του αειφόρου νηπιαγωγείου: Διερεύνηση γνώσεων φοιτητών/τριών προσχολικής αγωγής

Η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη είναι θεμελιωμένη σε αρχές οι οποίες συγκροτούν ένα σύγχρονο παιδαγωγικό πλαίσιο το οποίο φέρει συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά. Μία από τις αρχές αυτές είναι η συστημική προσέγγιση. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των γνώσεων των φοιτητών/τριών, μελλοντικών νηπιαγωγών, για τη συστημική προσέγγιση στο πλαίσιο των παιδαγωγικών αρχών του αειφόρου νηπιαγωγείου.

Η έρευνα διενεργήθηκε κατά το διάστημα Φεβρουαρίου - Μαΐου 2014, ήταν επιτόπια και ως βασική μέθοδος επιλέχθηκε η μελέτη περίπτωσης έχοντας ως κύριο μεθοδολογικό εργαλείο το ερωτηματολόγιο. Άξονες της έρευνας αποτέλεσαν οι αρχές οι οποίες συναποτελούν το παιδαγωγικό πλαίσιο του αειφόρου σχολείου. Από τους δέκα ερευνητικούς άξονες, στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας, θα παρουσιαστεί μόνο ο ένας, ο οποίος αναφέρεται στη συστημική προσέγγιση. Τον πληθυσμό της έρευνας αποτέλεσαν τεταρτοετείς φοιτητές/τριες του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη Ρόδο. Η επιλογή του δείγματος των 150 φοιτητών/τριών έγινε με τυχαία δειγματοληψία.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι το υψηλότερο ποσοστό των φοιτητών/τριών δηλώνει ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών του έχει ακούσει τον όρο

«συστημική προσέγγιση». Μικρότερο, ωστόσο υψηλό, είναι το ποσοστό του ερευνητικού δείγματος το οποίο δηλώνει ότι γνωρίζει τι είναι η συστημική προσέγγιση. Ακόμη μικρότερο, είναι το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι μπορούν να ορίσουν τη συστημική προσέγγιση.

Από τις απαντήσεις τους, σχετικά με το αν η συστημική προσέγγιση συνιστά θεμελιώδες συστατικό στοιχείο της μεθοδολογίας για την κατανόηση των περιβαλλοντικών εννοιών προκύπτει ότι οι περισσότεροι συμφωνούν. Επιπλέον, η πλειονότητα του ερευνητικού δείγματος συμφωνεί ότι το Αειφόρο Σχολείο καλλιεργεί τη συστημική προσέγγιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Ωστόσο, σχετικά με το αν η συστημική προσέγγιση συνιστά τρόπο θεώρησης ενός θέματος, ζητήματος ή προβλήματος με όρους συστήματος προκύπτει ότι το δείγμα διχάζεται. Επιπλέον, οι περισσότεροι από τους μισούς φοιτητές/τριες του δείγματος συμφωνούν λανθασμένα ότι στο πλαίσιο της συστημικής προσέγγισης το σύστημα είναι το σύνολο των μερών, καθώς το όλο είναι το άθροισμά τους. Επίσης, λανθασμένα συμφωνούν ότι στο πλαίσιο της συστημικής προσέγγισης κάθε πρόβλημα αντιμετωπίζεται ανεξάρτητα από τα άλλα, δηλαδή δεν αντιλαμβάνονται ότι προσέγγιση των ζητημάτων αυτών είναι αδύνατη, εάν δεν κατανοηθούν οι διαδραστικές σχέσεις που τα προκαλούν.

Τα πορίσματα της συγκεκριμένης έρευνας δεν μπορούν να γενικευτούν, καθώς αναφέρονται στους τεταρτοετείς φοιτητές/τριες ενός μόνο ακαδημαϊκού έτους, όμως μπορούν να αποτελέσουν αφετηρία για προβληματισμό και για περαιτέρω ευρύτερη έρευνα.

Ελένη Νικολάου, Λέκτορας, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου
enikolaou@aegean.gr

Η οικολογική προσέγγιση στην πρόληψη και τον σχεδιασμό παρεμβάσεων για τα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών σχολικής ηλικίας

Στο πλαίσιο της οικολογικής προσέγγισης (βιοψυχοκοινωνική προσέγγιση του Brofenbrenner, 1979), η συμπεριφορά μπορεί να θεαθεί ως το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο παιδί και το περιβάλλον και καθορίζεται από αλληλοσχετιζόμενους και αλληλοεξαρτώμενους βιολογικούς, ψυχολογικούς, και κοινωνικο-πολιτισμικούς παράγοντες. Στόχος της συγκεκριμένης εισήγησης είναι να παρουσιάσει και να αναδείξει την εφαρμογή της οικολογικής προσέγγισης, η οποία συνιστά μια συστημική θεωρία, στην πρόληψη, αξιολόγηση και το σχεδιασμό παρεμβάσεων για τα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών. Η συγκεκριμένη προσέγγιση που στηρίζεται στη θεωρία των οικολογικών συστημάτων, αντικατοπτρίζει την πολυδιάστατη φύση των προβλημάτων συμπεριφοράς και έχει ως στόχο την κατανόηση των προβλημάτων στο οικολογικό τους πλαίσιο. Ο εντοπισμός των συστημικών παραγόντων και των μεταξύ τους αλληλεπιδράσεων που επιδρούν στη συμπεριφορά, συμβάλλει στην αξιολόγηση και την ανίχνευση των αιτιών των προβλημάτων συμπεριφοράς καθώς επίσης και στον σχεδιασμό παρεμβάσεων. Η παρέμβαση εστιάζεται στην τροποποίηση του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος των παιδιών, στην αλλαγή των περιβαλλοντικών συνθηκών, καθώς και την αλλαγή στις αντιλήψεις και τις στάσεις των ατόμων του περιβάλλοντος του παιδιού. Επίσης, είναι

σημαντικό να υπογραμμιστεί η αξία της οικολογικής προσέγγισης στην προαγωγή της κοινωνικο-συναισθηματικής ανάπτυξης των παιδιών και στην ενίσχυση της ψυχικής τους ανθεκτικότητας. Η προαγωγή της συναισθηματικής ευημερίας των παιδιών και της ψυχικής τους ανθεκτικότητας είναι πολυπαραγοντική και απαιτεί συστημική θεώρηση.

Γεώργιος Ξεσάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου
gfsakis@rhodes.aegean.gr

Παναγιούλα Βενέτη, Υποψήφια Δρ. Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου
youlie_vi@hotmail.com

Αγωγή του Ψηφιακού Πολίτη και Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός

Η έννοια του πολίτη και της πολιτειότητας είναι αποτέλεσμα της συμμετοχής του ανθρώπου σε οργανωμένες κοινωνίες. Κατά συνέπεια το περιεχόμενο των εννοιών αυτών προσδιορίζεται δυναμικά μέσω μιας διαρκώς εξελισσόμενης διαδικασίας η οποία διαμορφώνεται από τις εκάστοτε κοινωνικοιστορικές συνθήκες. Στη σύγχρονη ιστορική συγκυρία, όπου οι περισσότερες κοινωνίες παρουσιάζουν αυξανόμενη εξάρτηση από την ψηφιακή τεχνολογία, αναδύεται ανάγκη επανεξέτασης του νοήματος της έννοιας του πολίτη και των εκπαιδευτικών αναγκών αυτού, σε συνάρτηση με τις αλλαγές που επιφέρει η ψηφιακή τεχνολογία στη δομή και τη λειτουργία των κοινωνιών και των κρατών. Ο κόσμος στον οποίο θα είναι μελλοντικοί πολίτες τα σημερινά παιδιά αλλάζει με ταχείς ρυθμούς αποτελούμενος από κοινωνίες νέου τύπου, οι οποίες χαρακτηρίζονται από νέες μορφές κοινωνικής αλληλεπίδρασης χωρίς χωρικούς και χρονικούς περιορισμούς. Ο καθορισμός της «κοινότητας» από την γεωγραφική γειτνίαση και του «πολίτη» από τα κρατικά σύνορα εξασθενεί όλο και περισσότερο. Όροι όπως, Κυβερνοχώρος (Cyberspace), Ψηφιακή Πόλη (Digital City), Ψηφιακή κοινότητα (Digital Community), Πληροφοριακή πόλη (Information City) και Ηλεκτρονική πόλη (e-city), Κυβερνοασφάλεια (Cybersecurity), Ψηφιακή προστασία προσωπικών δεδομένων και ιδιωτικότητας (Digital privacy), Ψηφιακό αποτύπωμα (Digital footprint), Διαχείριση Διαδικτυακής Φήμης (Online Reputation Management), Διαδικτυακή Δημοκρατία, Ανοικτή Διακυβέρνηση κ.α. εμφανίζονται ολοένα και περισσότερο στο καθημερινό λεξιλόγιο των ανθρώπων, υποδεικνύοντας την ανάγκη οριοθέτησης της έννοιας του πολίτη και της αγωγής αυτού, σε συνάρτηση με την επίδραση που δέχεται από τις ψηφιακές τεχνολογίες. Η ταυτότητα του πολίτη σήμερα είναι υβριδική, επειδή, εκτός από τη φυσική, διαθέτει και νέα, ψηφιακή διάσταση, η οποία ενυπάρχει στην πλειοψηφία των ανθρώπων και διαμορφώνει μια καινούρια έννοια, αυτή του ψηφιακού πολίτη. Η «ψηφιοποίηση» της έννοιας δεν αντίκειται στις παραδοσιακές νόρμες του όρου πολίτης, αλλά εμπλουτίζει και νοηματοδοτεί εκ νέου το περιεχόμενό του. Πιο συγκεκριμένα, καθώς η πρόσβαση στο διαδίκτυο αυξάνεται εκθετικά, η αίσθηση του κοσμοπολιτισμού γίνεται εντονότερη. Η συνύπαρξη σε πολλαπλούς εικονικούς κόσμους αποσυνδέει σταδιακά τη γεωγραφική διάσταση από το περιεχόμενο του όρου πολίτης και την καθιστά δευτερεύουσας σημασίας για τον προσδιορισμό της έννοιας. Ζητούμενο είναι πλέον η χειραφέτηση, συνειδητοποιημένων και υπεύθυνων πολιτών της ψηφιακής εποχής, οι οποίοι στο πλαίσιο πολυπολιτισμικών κοινωνιών θα υπερβαίνουν το στάδιο της απλής

αναγνώρισης της διαφορετικότητας, αναπτύσσοντας μια νέα κουλτούρα ως πολίτες του κόσμου. Η έννοια του ψηφιακού πολίτη και της αγωγής του επηρεάζει εγκάρσια τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα δημιουργώντας νέες διαστάσεις και αυξημένες προσδοκίες από την εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση για τον ψηφιακό εγγραμματισμό και την υπολογιστική σκέψη. Στην εργασία αυτή διαμορφώνεται ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη του διαλόγου σχετικά με την αγωγή-παιδεία του ψηφιακού πολίτη και τα ζητήματα του εκπαιδευτικού σχεδιασμού που απορρέουν από αυτήν από μια συστημική οπτική γωνία. Ειδικότερα γίνεται κριτική παρουσίαση του συλλογισμού που αναπτύσσεται για το περιεχόμενο της έννοιας του πολίτη στην εποχή του κυβερνοχώρου, τις διαστάσεις της αγωγής του ψηφιακού πολίτη και τις διεθνείς προσπάθειες για την προσέγγιση του ζητήματος από πλευράς εκπαιδευτικού σχεδιασμού σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Αναστάσιος Κοντάκος, Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου
kodak@rhodes.aegean.gr

Γεώργιος Ψεσάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου
gfsakakis@rhodes.aegean.gr

Ελισάβετ Μαυρουδή, Εκπαιδευτικός Πληροφορικής, Med ΤΕΠΑΕΣ
elmavroudi@rhodes.aegean.gr

Η περίπτωση της μετάβασης του Π.Μ.Σ. Μ.Σ.Α.Ε.Μ. σε μικτό μοντέλο διδασκαλίας, ως διαχείριση ενσωμάτωσης καινοτομίας στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Βασικά πλεονεκτήματα του e-learning, όπως είναι η αποδέσμευση των εμπλεκόμενων από χωρικούς και χρονικούς περιορισμούς, καθώς και η δυνατότητα μείωσης του κόστους της προσφερόμενης εκπαίδευσης, σε συνδυασμό με τις εξελίξεις στην τεχνολογία και αποτελέσματα σχετικών ερευνών που υποστηρίζουν ότι η η-μάθηση, στην πλειονότητα των περιπτώσεων και υπό τις κατάλληλες προϋποθέσεις, μπορεί να είναι εξίσου αποτελεσματική με τη δια ζώσης διδασκαλία (Clark & Mayer, 2008), καθιστούν την e-learning προσέγγιση ελκυστική επιλογή για εκπαιδευτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, φορείς επιμόρφωσης και εταιρείες που επιδιώκουν την εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού τους (Ψεσάκης & Μαυρουδή, 2009). Τα παραπάνω αποκτούν βαρύνουσα σημασία σε ένα Πανεπιστήμιο όπως αυτό του Αιγαίου, ιδιαίτερα γνωρίσματα του οποίου αποτελούν ο κατακερματισμός λόγω νησιωτικότητας και η απόσταση από τον βασικό κορμό της χώρας.

Υπό το πρίσμα αυτής της προσέγγισης, το ΠΜΣ ΜΣΑΕΜ του Πανεπιστημίου Αιγαίου, κατά τη διάρκεια του τρέχοντος ακαδημαϊκού έτους επιχειρεί τη μετάβασή του σε μικτό μοντέλο διδασκαλίας, υλοποιώντας έτσι μία εσωτερικού τύπου καινοτομία. Κάθε καινοτομία -ως αλλαγή- συνιστά μία πολύπλοκη, διλημματική, τεχνικής και κοινωνικοπολιτικής φύσης διαδικασία (Fullan, 1985) που, σε επίπεδο οργανισμών, για να είναι ουσιαστική πρέπει να διαπερνά όλες τις δομές και λειτουργίες του. (Κοντάκος, 2012). Διαστάσεις όπως είναι το άγχος και η αμφιθυμία από τη μία, η χαρά της επίτευξης, σε περίπτωση επιτυχούς κατάληξης από την άλλη, αν και θεωρούνται κεντρικής σημασίας για την έκβαση μιας

προσπάθειας εκπαιδευτικής αλλαγής δεν έχουν αναγνωριστεί ή εκτιμηθεί στις περισσότερες προσπάθειες αλλαγής (Fullan, 2016).

Στο θεωρητικό μέρος της παρούσας εργασίας, μελετώνται βασικές πτυχές της θεωρίας αλλαγής/καινοτομίας, εξετάζονται τα σημαντικότερα μοντέλα διαχείρισης αλλαγής, ενώ για τη μελέτη περίπτωσης της διαχείρισης ενσωμάτωσης καινοτομίας στο ΠΜΣ, με στόχο την αποτίμηση της αποτελεσματικότητας του μοντέλου που επιλέχτηκε, σχεδιάζεται η τυπική καταγραφή των ανησυχιών των εμπλεκόμενων καθώς και η ανάλυση δεδομένων που θα προκύψουν τόσο από την ανάλυση περιεχομένου καταγεγραμμένων συνεδρίων διδασκαλίας όσο και από τις απαντήσεις φοιτητών και διδασκόντων σε ερωτηματολόγια ικανοποίησης και υποδοχής.

Jean G. Dhombres, Διευθυντής Centre Alexandre Koyré *Jean.DHOMBRES@cnrs.fr*

Οι σχέσεις μεταξύ μοντέλων για την εκπαίδευση και για τις κοινωνίες

Είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον να αναζητούνται με ικανοποιητική βαθύτητα οι δεσμοί μεταξύ της μοντελοποίησης που μπορεί να γίνει στο πεδίο της εκπαίδευσης και της αντίστοιχης στο επίπεδο της κοινωνίας. Ειδικά όταν ένας οργανισμός γίνεται αντιληπτός με όρους συστήματος, αν όχι δομής. Αλλά δεν θέλω να το προσεγγίσω με θεωρητικό τρόπο. Έχω επιλέξει να αναφερθώ σε τρεις αρκετά διαφορετικές περιπτώσεις και ελπίζω να εμπνεύσουν κάποιες ενδιαφέρουσες σκέψεις.

Στην πρώτη περίπτωση θα εξετάσουμε την κάποτε ρητά διατυπωμένη σχέση μεταξύ του λεγόμενου κινήματος των «μοντέρνων μαθηματικών» στη δεκαετία του 1960, περισσότερο από πενήντα χρόνια πριν, και των αναγκών που εξέφραζε η βιομηχανική κοινωνία, η οποία γινόταν αντιληπτή ως μεταρρυθμιστική προς τη δημιουργία ενός νέου κοινωνικού συστήματος, αλλά πριν από την ψηφιακή επανάσταση.

Πρέπει να διακρίνω εδώ την ιδιαιτερότητα της γαλλικής εκδοχής, όπου αντικειμενικά προωθήθηκε από μια μεγάλη μαθηματική κοινότητα που ανέλαβε τα Ινστιτούτα Έρευνας στη Μαθηματική Εκπαίδευση (IREM), εγκαθιστώντας τα στο πανεπιστημιακό σύστημα, αναδύοντάς τα από τον σχετικά κλειστό κόσμο των σχολών κατάρτισης των εκπαιδευτικών και άλλων θεσμικών όπων επιμόρφωσης, και ταυτόχρονα από μια πολιτική συγκυρία στην οποία που βάραινε η ιδέα του Σχεδίου, προσφιλής στους Γκωλιστές καθώς και στους υποστηρικτές μιας Ευρώπης που θα θεμελιωνόταν σε οικονομικούς κανόνες.

Διαφορετικό είναι το πλαίσιο της αμερικανικής εκδοχής, την ίδια εποχή και στο ίδιο θέμα των "νέων μαθηματικών" (του New Math), για την οποία το κοινωνικό διακύβευμα ήταν πολύ διαφορετικής φύσης. Επρόκειτο για την προσπάθεια να συμπεριληφθούν (να ενταχθούν) στην επιστημονική νοοτροπία οι μειονότητες, όπως των μάρων (Black) και των ισπανόφωνων (Hispanic). Δεν θα μας απασχολήσει εδώ η αποτυχία του σχεδίου της μεταρρύθμισης των μαθηματικών στη δεκαετία του 1980. Θα προσπαθήσουμε όμως να αναζητήσουμε τι ήταν εκείνο από την μαθηματική εκπαίδευση, που έπρεπε να προσαρμοστεί σε ένα οικονομικό και κοινωνικό σύστημα το οποίο εκλαμβάνετο ως μεταβαλλόμενο, επομένως να σκεφτούμε σε ένα πλαίσιο μεταφοράς μεταξύ συστημάτων.

Στη δεύτερη περίπτωση θα προσπαθήσουμε να αντιληφθούμε μια άλλη σύνδεση, ανάμεσα στον κόσμο του σχολείου και τη στατιστική σκέψη. Από τη μία πλευρά υπάρχει το σύστημα μιας κοινωνίας του ρίσκου, η αίσθηση της αρχής της πρόνοιας, ακόμη ο φόβος για οποιαδήποτε μη προγραμματισμένη καινοτομία. Και από την άλλη πλευρά, υπάρχει το σύστημα μιας κοινωνίας που θέλει να υπολογίζει εκ των προτέρων τους σχεδιασμούς με εκτιμήσεις, για παράδειγμα καθορίζοντας έναν ρυθμό ανάπτυξης που δεν θα πρέπει ούτε να ξεπεραστεί, ούτε να μην επιτευχθεί.

Η τελευταία περίπτωση θα μας οδηγήσει πίσω περισσότερο από δύο αιώνες, στην ίδρυση του "κανονικού σχολείου" (Ecole Normale) στη Γαλλία το Έτος ΙΙΙ και των κεντρικών σχολείων από το 1795 και μετά. Με την έννοια ότι παρουσιάστηκε μια διπλή ιδεολογία. Αυτή της πλήρους πνευματικής επανάστασης, με σκοπό να μεταφέρει στην κοινωνία το κίνημα του Διαφωτισμού. Αλλά και η σκέψη της ελευθερίας, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας των μαθητών να επιλέγουν τα μαθήματα που θα ακολουθούσαν, και εκείνης των καθηγητών που έπρεπε να παρουσιάσουν ένα πλήρες πρόγραμμα σπουδών αρκετών ετών, το δικό τους πρόγραμμα, και μάλιστα το υπέβαλλαν σε λαϊκή ψηφοφορία. Η αντίθεση εδώ σημειώνεται στο ίδιο το όνομα που δόθηκε στο σχολείο, το κανονικό σχολείο. Δηλαδή ένα σχολείο που πρέπει να κανονικοποιεί (normalize) τις γνώσεις που θα εξασφαλίζουν τη μόρφωση των πολιτών. Και το οποίο, όμως, ταυτόχρονα θα επιβεβαιώνει το βαθύτερο νόημα της ατομικής ελευθερίας, το να μπορεί ο πολίτης να επιλέγει την αποτελεσματικότητα μιας πρακτικής εκπαίδευσης, εγκαταλείποντας κάθε θεωρητική κατάρτιση. Είναι εκπληκτικό το γεγονός ότι αυτά τα αντίθετα συστήματα δεν οδήγησαν σε πολιτιστική επανάσταση, ενώ τα απεχθή τους αποτελέσματα στην Κίνα ξεκίνησαν στα τέλη της δεκαετίας του 1960.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥΣ/ΕΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΤΟΥ Π.Μ.Σ. «Μοντέλα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων»

Ελισάβετ Χατζαντώνη *psemms15036@rhodes.aegean.gr*

Σχολική Ανάπτυξη ως Ανάπτυξη Οργανωσιακής Πολυπλοκότητας: Το παράδειγμα του Γνωστικού Μάνατζμεντ στις Σχολικές Μονάδες

Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι η παρουσίαση και ανάλυση εννοιών, όπως η Σχολική Ανάπτυξη, η οργανωσιακή πολυπλοκότητα και το Γνωστικό Μάνατζμεντ. Ωστόσο, θα πρέπει πρωτίστως να παρουσιαστεί η Συστημική Θεωρία, όπως και η θεωρία των μανθανόντων συστημάτων. Αναλυτικότερα, η σχολική μονάδα αντιμετωπίζεται ως ένα ανοιχτό προς το περιβάλλον του σύστημα, με συγκεκριμένους στόχους και επιδιώξεις. Ως σύστημα περιλαμβάνει πολυπλοκότητα ως προς τη δομή, τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της. Αξίζει να αναφερθεί ότι ως οργανωσιακή πολυπλοκότητα νοείται το σύνολο των διαδράσεων εντός της εκπαιδευτικής μονάδας υπό το πρίσμα της ενδεχομενικότητας.

Ωστόσο, στο σημείο αυτό εντάσσεται και η έννοια του Γνωστικού Μάνατζμεντ, που τυγχάνει ευρύτερης αναγνώρισης τα τελευταία χρόνια. Το ενδιαφέρον στρέφεται στο Γνωστικό Μάνατζμεντ, διότι αναφέρεται ουσιαστικά σε διαδικασίες συλλογικής και οργανωσιακής μάθησης με στόχο τη δημιουργία και την αξιοποίηση νέων γνώσεων. Στην περίπτωση της σχολικής μονάδας ο διευθυντής διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο όσον αφορά στην εφαρμογή του Γνωστικού Μάνατζμεντ, καθώς καλείται να εμπνεύσει και να παροτρύνει τους εκπαιδευτικούς να συμμετάσχουν σε διαδικασίες συλλογικής και οργανωσιακής μάθησης παρέχοντάς τους ένα κοινό όραμα. Ωστόσο, διατυπώνονται ερωτήματα, όπως: Γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές τι είναι το Γνωστικό Μάνατζμεντ; Κατά πόσο εφαρμόζεται ή είναι δυνατό να εφαρμοστεί το Γνωστικό Μάνατζμεντ στις σχολικές μονάδες;

Αναστασία Μπερντεσιόγλου *psemms15018@rhodes.aegean.gr*

Ο ρόλος του Διευθυντή ως διαμορφωτή κουλτούρας αλλαγής. Το παράδειγμα της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Το συστημικό σχολείο ως σύστημα και οργανισμός, οφείλει να στοχεύει σε αποδόσεις υψηλής ποιότητας επιδιώκοντας αλλαγές καιρικές και αποτελεσματικές, διαθέτοντας ικανότητες αυτοδιαχείρισης και αποτελεσματικής επίλυσης των προβλημάτων του. Η σχολική κουλτούρα, η οποία διαμορφώνει αφενός τα ιδιαίτερα εκείνα χαρακτηριστικά τα οποία συνθέτουν την εικόνα του κάθε εκπαιδευτικού οργανισμού και αφετέρου τις διαδικασίες με τις οποίες επιδιώκει την αποτελεσματική λειτουργία του, θα πρέπει να είναι σε θέση να αλλάζει ο,τιδήποτε επιδέχεται βελτίωση και να επιλύει τα προβλήματα.

Ο Διευθυντής διαδραματίζει ένα ιδιαίτερο ρόλο στη διαμόρφωση της κουλτούρας του σχολείου. Η διαμόρφωση σχολικής κουλτούρας που θα ωθήσει τα μέλη ενός μανθανόντος

οργανισμού να εφαρμόσουν καινούριες ιδέες, να έχουν κοινούς κώδικες επικοινωνίας, ευνοείται και υποστηρίζεται από μια ικανή ηγεσία, η οποία ενθαρρύνει την επικοινωνία μεταξύ των μελών της. Στα πλαίσια της συστημικής ηγεσίας, που αφουγκράζεται τις ανάγκες των μελών της και τις σχέσεις που αναπτύσσονται, απαιτείται μια ικανή ηγεσία που θα ενθαρρύνει την αλληλεπίδραση και την επικοινωνία, ώστε να επιτύχει το στόχο της: την αποτελεσματικότερη λειτουργία του σύνθετου και πολύπλοκου συστήματος που λέγεται σχολείο. Υψηλού επιπέδου νοητικές και τεχνικές δεξιότητες, άριστες ηγετικές ικανότητες είναι τα χαρακτηριστικά του σύγχρονου σχολικού ηγέτη.

Δέσποινα-Ραφαέλα Καραμανώλη *psemms16010@aegean.gr*, **Ειρήνη Κόκκορα** *psemms16013@aegean.gr*, **Αθανασία Κουκώλη** *psemms16016@aegean.gr*, **Ισίδωρος-Βασίλειος Μάζαρης** *psemms16020@aegean.gr*, **Αγγελική Πλακούτση** *psemms16032@aegean.gr*, **Ειρήνη-Μαρκέλλα Ραυτοπούλου** *psemms16034@aegean.gr*, **Τσαμπίκα Ψαρά** *psemms16040@aegean.gr*

Η Αναπτυξη Σχολικού Κλίματος και κουλτούρας ως ανάπτυξη σχολικής μονάδας: Ένα παράδειγμα μικροέρευνας

Η έννοια της κουλτούρας ενός σχολείου ορίζεται ως μία σειρά εσωτερικών χαρακτηριστικών, τα οποία αντανακλώνται στο σχολικό κλίμα, το οποίο αποτελεί ένα στοιχείο της οργανωτικής κουλτούρας. Το σχολικό κλίμα αναφέρεται στην ατμόσφαιρα, η οποία επικρατεί σε κάθε σχολική μονάδα, σχετίζεται άμεσα με όσους εμπλέκονται σε αυτή και αποτελεί τη βάση για προβλέψεις των σχολικών αποτελεσμάτων. Το παράδειγμα της μικροέρευνας αναφέρεται στην ανάπτυξη του κλίματος και της κουλτούρας της σχολικής μονάδας και πραγματοποιείται σε μία Δημόσια Σχολική Μονάδα, σε αστική περιοχή. Συγκεκριμένα, γίνεται λόγος για μία τάξη της Β' Δημοτικού με παιδιά με προβλήματα συμπεριφοράς, με μαθησιακές δυσκολίες, Ρομά, με έναν αδιάφορο δάσκαλο εξαιτίας προβλημάτων υγείας και καθημερινές συγκρούσεις με τους γονείς. Με την σύμφωνη γνώμη όλων των μετεχόντων στη Σχολική Μονάδα αλλά και με τη παρέμβαση της Σχολικής Συμβούλου, αποφασίστηκαν κάποια μέτρα για τη βελτίωση της επικρατούσας κατάστασης. Τα μέτρα αυτά αφορούσαν όλους τους εμπλεκόμενους αλλά και εξωτερικούς συνεργάτες, όπως τη Σχολική Σύμβουλο. Μετά από κάποιο διάστημα παρεμβάσεων, αξιολογήθηκε το πρόγραμμα και διαπιστώθηκε ότι το κλίμα της τάξης αλλά και του σχολείου να έχει βελτιωθεί. Λόγω των θετικών αυτών αποτελεσμάτων, αποφασίστηκε η συνέχεια των παρεμβάσεων.

Μαρία Αθανάτου *psemms16001@aegean.gr*, **Κωνσταντία Καλτσούλα** *psemms16009@aegean.gr*, **Αστραδενή Κόκκινου** *psemms16012@aegean.gr*, **Κωνσταντίνα Μαυρογιάννη** *psemms16022@aegean.gr*, **Καλοτίνα Μουσελλή** *psemms16024@aegean.gr*, **Εμμανουήλ Μουστάκης** *psemms16025@aegean.gr*, **Εμμανουήλ Μπαρμπαλής** *psemms16002@aegean.gr*

Ανάπτυξη Σχολικής Μονάδας: Ένα παράδειγμα μικροέρευνας

Η Σχολική Ανάπτυξη της Σχολικής Μονάδας, βρίσκεται σε αλληλεπίδραση με την ανάπτυξη επικοινωνίας, διδασκαλίας, ηγεσίας και μανάτζμεντ, προσωπικού, τεχνοδομής, σχολικής κουλτούρας, κλίματος σχολικής μονάδας - σχολικής τάξης, εσωτερικών-εξωτερικών συνεργασιών της Σ.Μ., την ανάπτυξη και διασφάλιση ποιότητας στη Σ.Μ., την εισαγωγή καινοτομιών στην εκπαίδευση, τη διαχείριση αλλαγών στη Σ.Μ., τη σχέση οικογένειας- σχολείου. Η παρέμβασή μας έγινε στο 1ο ΕΠΤΑΛ Ρόδου το οποίο συστεγάζεται και συνεργάζεται με το 1ο Ε.Κ. Ρόδου λειτουργώντας η κάθε σχολική μονάδα ως υποσύστημα της άλλης. Το πρόβλημα ήταν η μείωση των εγγραφών του σχολείου, η ελλιπής χρηματοδότηση από τους κρατικούς φορείς και η έλλειψη επικοινωνίας της Σ.Μ. με την οικογένεια και την κοινωνία. Το πρόγραμμα βελτίωσης που εφαρμόστηκε είχε οργανική προσέγγιση, με γενικές κατευθυντήριες γραμμές, συγκεκριμένα, το Improving Quality in Education for All. Εφαρμόστηκαν καινοτόμα προγράμματα, η ηγεσία κινητοποιήθηκε με το να βρει τρόπους προβολής αυτών των προγραμμάτων, υπήρξε άφογη συνεργασία εκπαιδευτικών μεταξύ τους, μαθητών μεταξύ τους, εκπαιδευτικών και μαθητών. Το αποτέλεσμα ήταν η πραγματοποίηση ετήσιας μαθητικής έκθεσης καινοτομίας με παρουσία όλης της τοπικής κοινωνίας, άλλων σχολικών μονάδων και προβολή στα ΜΜΕ. Η Σχολική Ανάπτυξη επετεύχθη καθώς αυξήθηκε ο αριθμός των εγγραφών στο σχολείο, αυξήθηκε το ποσοστό χρηματοδότησης του σχολείου από τη σχολική επιτροπή, εντάχθηκε η Σ.Μ. σε πρόγραμμα ΕΣΤΑ για τον εξοπλισμό των εργαστηρίων, βελτιώθηκε η αυτοεκτίμηση των μαθητών, η σχολική τους επίδοση, το κλίμα της Σ.Μ. γενικότερα.

Ελένη Τερζή *psemms15029@rhodes.aegean.gr*

Η σχέση της Σχολικής Μονάδας με την Επιστημονική Σκέψη: μια προσέγγιση των Φυσικών Επιστημών στη Σχολική Μονάδα με την Εκπαιδευτική Μηχανική

Η συγκεκριμένη εργασία εξετάζει τη σχέση που αναπτύσσει μια σχολική μονάδα με την επιστημονική σκέψη και πιο συγκεκριμένα με τις φυσικές επιστήμες. Λαμβάνει τη σχολική μονάδα ως ένα σύστημα που εκτείνεται πέρα από τα στενά όρια της σχολικής τάξης και περιλαμβάνει και άλλους πρωταγωνιστές, οι οποίοι επηρεάζουν τις λειτουργίες της σχολικής μονάδας και επηρεάζονται από αυτές. Η σχολική μονάδα θεωρείται ως ένα πολύπλοκο σύστημα, το οποίο λειτουργεί μέσα σε ένα ευρύτερο περιβάλλον, διακρίνεται για τις εσωτερικές του διεργασίες και τις εξωτερικές σχέσεις που αναπτύσσει, και τελικά διαμορφώνει τη δική της προσωπικότητα.

Η θεώρηση της σχολικής μονάδας ως ένα πολύπλοκο σύστημα πηγάζει από τη Θεωρία των Κοινωνικών Συστημάτων του N. Luhmann. Στη συγκεκριμένη εργασία γίνεται μια απόπειρα ανίχνευσης, ανάδυσης, συσχέτισης και ερμηνείας σε συστημική συνάρτηση των σχέσεων που αναπτύσσουν τα δομικά στοιχεία μιας σχολικής μονάδας με τις φυσικές επιστήμες. Μέσα από την πολυπρισματική διερεύνηση της σχέσης της σχολικής μονάδας με τις φυσικές επιστήμες μπορούμε να διακρίνουμε και να παρατηρήσουμε τη δυναμικότητα των αλληλεπιδρώντων δομών της. Η αξιοποίηση αυτής της γνώσης μάς επιτρέπει να επέμβουμε στην ορισμένη πραγματικότητα και με τη μέθοδο της Εκπαιδευτικής Μηχανικής να προβούμε σε διαδικασίες ανάπτυξης ή βελτίωσης αυτής της σχέσης.

Στυλιανή Γκλεζάκου psemms15005@rhodes.aegean.gr

Εκπαίδευση για την ψηφιακή πολιτειότητα: Διερεύνηση επιπέδου ανησυχιών των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα

Σε μια συνεχώς αναπτυσσόμενη κοινωνία, όπου η τεχνολογική ανάπτυξη είναι αξιοσημείωτη και αφορά όλους τους τομείς της ζωής του σύγχρονου ατόμου, θα ήταν λάθος η εκπαίδευση να παραμελήσει τη σχέση των μαθητών με τον ψηφιακό κόσμο. Έτσι, ο όρος ψηφιακή πολιτειότητα είναι αναγκαίο να εισαχθεί σε επίπεδο σχολείου με στόχο να δημιουργήσει ψηφιακούς πολίτες, ικανούς να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες του ψηφιακού κόσμου.

Η διπλωματική εργασία με τίτλο «Εκπαίδευση για την ψηφιακή πολιτειότητα: Διερεύνηση επιπέδου ανησυχιών των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα» πραγματοποιείται τον όρο ψηφιακή πολιτειότητα και εστιάζει στους τρόπους με τους οποίους είναι εφικτή η εκπαίδευση των μαθητών για την ψηφιακή πολιτειότητα. Εν συνεχεία, αναλύεται ο όρος ανησυχίες εκπαιδευτικών και συνδέεται με τη χρήση του διαδικτύου, και γενικότερα των τεχνολογικών μέσω και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης που εντάσσονται στον ψηφιακό κόσμο.

Στο δεύτερο μέρος της διπλωματικής εργασίας, αναλύεται η μέθοδος κατά την οποία πραγματοποιήθηκε το ερευνητικό μέρος, πραγματοποιείται η παράθεση των δεδομένων, τα οποία συλλέχθηκαν, σε πίνακες και η λεκτική ανάλυσή τους. Τελειώνοντας, συνοψίζονται τα αποτελέσματα της έρευνας και οδηγούμαστε σε συμπεράσματα.

Σοφία Κυδώνη, psemms15013@rhodes.aegean.gr

Ο ρόλος της ηγεσίας στην Παρακίνηση Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Η επίτευξη των στόχων του εκπαιδευτικού έργου και η αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το έμπυχο δυναμικό της, για το οποίο η παρακίνηση αποτελεί βασικό παράγοντα προκειμένου να αποδώσει τα μέγιστα. Η παρούσα έρευνα έχει σκοπό τη διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού Θεσσαλονίκης σχετικά με τον ρόλο της ηγεσίας στην παρακίνησή τους. Η διεκπεραίωση της έρευνας έγινε με ερωτηματολόγιο - σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή - που μοιράστηκε σε 140 εκπαιδευτικούς, και αναλύθηκε λαμβάνοντας υπόψιν και τα δημογραφικά τους στοιχεία. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι εκπαιδευτικοί είναι ενημερωμένοι για τα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής ηγεσίας. Επιπλέον, φάνηκε ότι δεν είναι ικανοποιημένοι ως προς τους παράγοντες παρακίνησης στους οποίους οι ίδιοι αποδίδουν ύψιστη σημασία. Επιπρόσθετα, από τις απαντήσεις των ερωτώμενων που συμμετείχαν στην έρευνα προέκυψε ότι υπάρχει επίγνωση των παραγόντων που προκαλούν προβλήματα στη λειτουργία του σχολείου. Καταγράφεται, παράλληλα, η μεγάλη επιρροή που ασκεί η ηγεσία στο έργο των εκπαιδευτικών. Τέλος, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων θεωρεί πως η εφαρμογή της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας δύναται να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των σχολικών μονάδων και το δείγμα δήλωσε διατεθειμένο να προσφέρει τα μέγιστα προς αυτήν την κατεύθυνση.

Ευαγγελία Ράπτου, psemms15025@rhodes.aegean.gr

Η αυτοαντίληψη των εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τις επικοινωνιακές τους ικανότητες/δεξιότητες

Η ζωή μας όλη είναι «επικοινωνιακή πράξη». Ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, ανάπτυξης κριτικής σκέψης, υπεύθυνου επαγγελματικού ήθους, ευέλικτων κινήσεων, ανάπτυξης ομαδικής και συνεργατικής δράσης, όλα αυτά είναι συστατικές της επικοινωνίας, της πρωτεύουσας κοινωνικής ικανότητας, και παράμετροι της δημιουργικότητας, δηλαδή της παραγωγής έργων ωφέλιμων στον άνθρωπο.

Κύριος σκοπός της εργασίας αυτής ήταν η μελέτη της επικοινωνιακής συμπεριφοράς των εκπαιδευτικών και διευθυντών/-ριών σχολικών μονάδων της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η διαπίστωση και ανάδειξη του επικοινωνιακού προφίλ και η αποτίμηση της άποψής τους για τη σπουδαιότητα των επικοινωνιακών δεξιοτήτων στην διεκπεραίωση του επαγγελματικού τους ρόλου.

Επιμέρους στόχοι αποτέλεσαν η διερεύνηση του βαθμού αυτοεκτίμησης των εκπαιδευτικών και διευθυντών/-ριών σχολικών μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αναφορικά με τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες, η διαφορά αντίληψης μεταξύ εκπαιδευτικών και διευθυντών/-ριών της επικοινωνιακής τους συμπεριφοράς, ο εντοπισμός του κυρίαρχου επικοινωνιακού μοντέλου που προκρίνουν οι ίδιοι και η ανάδυση πεποιθήσεων αναφορικά με τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες/ικανότητες.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν στον εαυτό τους πολύ καλές επικοινωνιακές δεξιότητες, μεταξύ των οποίων προκρίνουν την ενεργητική ακρόαση, τη συνεργατική ικανότητα και την ενσυναίσθηση.

Ιωάννα Αρβανίτη psemms16002@aegean.gr, **Γεωργία Τσίπα** psemms16036@aegean.gr, **Χρήστος Παπαδόπουλος** psemms16031@aegean.gr, **Χρυσή Πολυχρονάκη** psemms16033@aegean.gr, **Σοφία Ζαγκανίκα** psemms16006@aegean.gr, **Σωτήρης Κουμπιάδης** psemms16017@aegean.gr, **Σπύρος Σπύρου** psemms16035@aegean.gr

Η Ανάπτυξη της διδασκαλίας ως Ανάπτυξη Σχολικής Μονάδας: Ένα παράδειγμα μικροέρευνας

Η διδασκαλία είτε εννοεί κανείς τη φυσική διδασκαλία και μάθηση είτε τη σχολική, θεωρούνται απαραίτητα στοιχεία για τον άνθρωπο, γιατί συμβάλλουν στη συμπλήρωση, στην εξέλιξη και στην ολοκλήρωσή του. Είναι αναγκαία γιατί μέσω αυτής αποκτά κανείς γνώσεις και πληροφορίες, δεξιότητες και ικανότητες, αξίες και κανόνες, που δεν έχει, αλλά πρέπει να αποκτήσει, γιατί μόνο έτσι θα μπορέσει από τη μία πλευρά να προσαρμοστεί στο περιβάλλον του και να επιβιώσει κι από την άλλη να συμβάλει στην εξέλιξή του, στη διαμόρφωση, στην ανάπτυξη και στην αλλαγή της κοινωνίας των πολιτών, της κοινωνίας της γνώσης, της πληροφορίας και της πολυπολιτισμικότητας.

Στην παρούσα εργασία μας θα αναλύσουμε τη διδασκαλία ως τομέα της Ανάπτυξης Σχολικών Μονάδων. Δηλαδή, θα δούμε τη διδασκαλία από την πλευρά της συστημικής

σχολικής ανάπτυξης, όπου η διδασκαλία ως συστημικό φαινόμενο μπορεί να κατανοηθεί ως ένα ζωντανό πλέγμα/δίκτυο επικοινωνίας διαφορετικών συστημάτων. Κάθε ένα από αυτά τα συστήματα αποτελεί περιβάλλον για τα υπόλοιπα και αναπτύσσει, ανεξάρτητα από τις σχεδιασμένες ή φανερές προθέσεις για αυτό, τη δική του κατεύθυνση. Επίσης, μέσα από ένα εικονικό σενάριο με θέμα: «Η εισαγωγή των κινητών συσκευών iPad στην εκπαιδευτική διαδικασία και συγκεκριμένα μία διδασκαλία με τη χρήση των iPad», θα αναδείξουμε το πώς αναπτύσσεται η διδασκαλία σε σχέση με τους υπόλοιπους τομείς της Ανάπτυξης Σχολικών Μονάδων.

ΣΥΝΤΟΜΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ/ΟΥΣΩΝ

Jean G. Dhombres, Διευθυντής Centre Alexandre Koyré

Directeur de recherche émérite au CNRS, Jean Dhombres a été mathématicien (doctorat d'Etat par une thèse en analyse fonctionnelle soutenue à l'Université Paris VI), professeur à l'Université de Nantes jusqu'en 1988, et est devenu directeur d'études (histoire des sciences exactes) à l'EHESS en 1988, où il maintient son activité de séminaire.

Ses thèmes de recherche sont l'histoire des sciences et des communautés mathématiques, les conditions épistémologiques de la mathématisation et les transformations qu'elle opère dans l'objectivation du monde, la science comme culture en France et l'histoire du calcul différentiel et intégral.

Yannis Dimitriadis, Director of GSIC/EMIC Research Group, University of Valladolid, Spain

Full Professor of Telematics Engineering and director of the School of Doctoral Studies of the University of Valladolid, Spain. He is also the coordinator of the GSIC/EMIC research group, an inter-disciplinary group, integrating 20 researchers and practitioners from the field of Information and Communications Technologies (ICT) and Pedagogy. His research interests include learning design, design patterns and the conceptual and technological support to the orchestration of computer-supported collaborative learning processes. He has participated in 52 (21 international) competitive research projects on technology-enhanced learning, being the PI in 24 of them. Dr. Dimitriadis has co-authored more than 80 journal papers (40 indexed in ISI-JCR), 170 conference papers, and 24 book chapters.

Εξακουστή-Πετρούλα Αγγελάκου, Υποψήφια Διδάκτωρ, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Υπότροφος «ΥΠΑΤΙΑ»

Υποψήφια Δρ. Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. και Υπότροφος του Προγράμματος «ΥΠΑΤΙΑ» με θέμα διατριβής «Ανάπτυξη Σχολικών Μονάδων ως αυτοαναφορική διαδικασία βελτίωσης της οργανωσιακής μάθησης και νοημοσύνης: Το παράδειγμα της μεταπολιτευτικής Ελλάδας».

Παναγιούλα Βενέτη, Υπ. Δρ Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Υποψήφια Διδάκτορας στο Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου με θέμα: Ψηφιακός Εγγραμματισμός και Ψηφιακή Πολιτεία: Ανίχνευση Μαθησιακών αναγκών, Ανάπτυξη και Αξιολόγηση Μαθησιακού Υλικού.

Ἐραγκίσκος Καλαβάσης, Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Μαθηματικός με σπουδές και διδακτορική διατριβή στη Διδακτική των Μαθηματικών στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Paris 7. Διδάσκει στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου από το 1989, έχει

συνεργαστεί με τα Πανεπιστήμια Αθηνών, Πατρών και το Université des Versailles-Saint Quentin en Yvelines ως Επισκέπτης Καθηγητής. Το επιστημονικό του έργο είναι στο πεδίο της Διδακτικής των Μαθηματικών της Εκπαιδευτικής Μηχανικής.

Έχει διατελέσει Κοσμήτορας της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Πρόεδρος του Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πρόεδρος της Συνόδου των Προέδρων των Παιδαγωγικών Τμημάτων Ελλάδος και Κύπρου, καθώς και ιδρυτικός Διευθυντής του Εργαστηρίου Μαθησιακής Τεχνολογίας και Διδακτικής Μηχανικής, όπου έχει επιβλέψει την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών. Από το 2014 Διευθύνει το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "Διδακτική Θετικών Επιστημών και ΤΠΕ στην Εκπαίδευση: διεπιστημονική προσέγγιση"

Είναι Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Μαθηματικής Εταιρείας (ΕΜΕ), αρετό μέλος της Commission Internationale pour l'Etude et l'Amélioration de l'Enseignement des Mathématiques (C.I.E.A.E.M.), Editor in Chief του διεθνούς επιστημονικού περιοδικού International Journal for Mathematics in Education (JME).

Αναστάσιος Κοντάκος, Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Καθηγητής του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, με γνωστικό αντικείμενο «Ιστορία και Θεωρία Σχολικής Ανάπτυξης». Διετέλεσε Πρόεδρος του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (2006 - 2010) του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Διευθυντής Π.Μ.Σ. «Μοντέλα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων».

Γεώργιος Κρητικός, Μεταδιδακτορικός ερευνητής Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Πτυχιούχος του τμήματος Φυσικής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) (2001), κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος «Ηλεκτρονικής Φυσικής και Ραδιοηλεκτρολογίας (Τηλεπικοινωνιών)» του ΑΠΘ (2004), κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος «Μοντέλα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων» του Πανεπιστημίου Αιγαίου (2006) και κάτοχος διδακτορικού διπλώματος στη διδακτική της Φυσικής με χρήση ΤΠΕ από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου (2013). Από το 2005 εργάζεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση Δωδεκανήσου ως εκπαιδευτικός Φυσικών Επιστημών, ενώ από τον Ιούλιο του 2014 έως σήμερα είναι υπεύθυνος του Εργαστηριακού Κέντρου Φυσικών Επιστημών Νοτίου Συγκροτήματος Δωδεκανήσου. Επίσης, είναι μέλος του Εργαστηρίου Μαθησιακής Τεχνολογίας και Διδακτικής Μηχανικής του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Έχει δημοσιεύσει επιστημονικά άρθρα σε διεθνή και πανελλήνια συνέδρια, καθώς και σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές.

Γεωργία Λαζακίδου, Δρ Πανεπιστημίου Πειραιώς

Πτυχιούχος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Αθηνών (1993) και διδάκτωρ του τμήματος Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Από το 2001 υπηρετεί τη δημόσια εκπαίδευση ως δασκάλα, ενώ από το 2011 διατελεί Διευθύντρια

σε Δημοτικό. Από το 2008 είναι επιστημονικός συνεργάτης του Εργαστηρίου Μάθησης Υποστηριζόμενης από την Τεχνολογία (<http://cosy.ds.unipi.gr/index.php>) του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Παράλληλα συνεργάζεται με το Εργαστήριο Μαθησιακής Τεχνολογίας και Διδακτικής Μηχανικής (<http://www.ltee.gr>) του ΤΕΠΑΕΣ από το 2012. Συμμετείχε στην υλοποίηση σημαντικού αριθμού Ελληνικών και διεθνών ερευνητικών έργων. Από το 2012 διδάσκει στην ΑΣΠΑΙΤΕ Ρόδου τα μαθήματα «Εκπαιδευτική Τεχνολογία» και «Παιδαγωγικές Εφαρμογές των Η/Υ». Έχει δημοσιεύσει επιστημονικά άρθρα σε Ελληνικά και διεθνή συνέδρια και περιοδικά.

Ελισάβετ Μαυρουδή

Καθηγήτρια Πληροφορικής στη Β' Εκπ/ση, Πτυχιούχος του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, του ΕΚΠΑ (1991) και κάτοχος ΜΔΕ στο πεδίο "ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ", με κατεύθυνση «Διαχείριση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.)», ΤΕΠΑΕΣ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου (2015). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν τη Διδακτική της Πληροφορικής, την Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, τον Εκπαιδευτικό σχεδιασμό και το e-learning.

Μιχάλης Μειράρης, Ομ. Καθηγητής Νέων Τεχνολογιών και Μ.Μ.Ε. στην Επικοινωνία και την Εκπαίδευση του Τμήματος Επικοινωνίας & Μ.Μ.Ε., Ε.Κ.Π.Α.

Διευθυντής του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Επικοινωνίας (Ε.Π.Ι.Ε.Ε.). Διευθύνει επίσης το Εργαστήριο Νέων Τεχνολογιών στην Επικοινωνία, την Εκπαίδευση και τα Μ.Μ.Ε., το οποίο ανήκει στον Τομέα Πολιτισμού, Περιβάλλοντος, Επικοινωνιακών Εφαρμογών και Τεχνολογίας του εν λόγω Τμήματος. Έχει τιμηθεί από τη Γαλλική Δημοκρατία με τον τίτλο του Chevalier de l'Ordre des Palmes Academiques (Ιππότης του Τάγματος του Ακαδημαϊκού Φοίνικα). Συμμετέχει από την 1η Ιανουαρίου 2014 στο Διοικητικό Συμβούλιο του Ινστιτούτου για τις Τεχνολογίες της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση (Institute for Information Technologies in Education) της UNESCO.

Ανδρέας Μούσιος-Ρέντζος, Μεταδιδακτορικός ερευνητής Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Κάτοχος PhD Διδακτική των Μαθηματικών (Πανεπιστήμιο του Warwick), M.Sc. στη Διδακτική των Μαθηματικών (Πανεπιστήμιο του Warwick) και Πτυχίου Μαθηματικών (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών). Έχει διδάξει και διδάσκει μαθήματα σχετικά με την Διδακτική των Μαθηματικών στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εκτείνονται σε διάφορα επίπεδα της εκπαίδευσης και περιλαμβάνουν: Γνωστικές και μαθησιακές προδιαθέσεις, θυμικό και στρατηγικές στη Διδακτική των Μαθηματικών· Επιχειρηματολογία και απόδειξη στη Διδακτική των Μαθηματικών· Φαινομενολογία και Διδακτική των Μαθηματικών, Συστημική θεωρία και

Διδακτική των Μαθηματικών, Ειδικά θέματα επικοινωνίας στη Διδακτική των Μαθηματικών.

Θωμάς Κ. Μπαμπάλης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε., Ε.Κ.Π.Α.

Αναπληρωτής Καθηγητής στο Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών διδάσκει το μάθημα της Διδακτικής Μεθοδολογίας και της Ψυχοκοινωνιολογίας της σχολικής τάξης. Επίσης, διδάσκει αντίστοιχα γνωστικά αντικείμενα σε Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών των Πανεπιστημίων Αθηνών, Αιγαίου και Κύπρου. Από το 2011 είναι Πρόεδρος του Εποπτικού Επιστημονικού Συμβουλίου του Πρότυπου και Πειραματικού Σχολείου «Μαράσειος». Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην ψυχοκοινωνιολογία της σχολικής τάξης, την επικοινωνία σχολείου-οικογένειας, τη σχολική παιδαγωγική, την κοινωνικοποίηση του παιδιού στο σχολικό περιβάλλον, την ποιότητα και αποτελεσματικότητα στο σχολείο και την κοινωνική και συναισθηματική μάθηση.

Ελένη Νικολάου, Λέκτορας, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Λέκτορας του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, με γνωστικό αντικείμενο «Εκπαιδευτική Συμβουλευτική στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση». Πτυχιούχος του Τμήματος Ψυχολογίας, του Πανεπιστημίου Κρήτης, (1996). Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης, «Συμβουλευτική Ψυχολογία», του The City University, London, (1999). Διδάκτορας του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου, (2005).

Βασίλειος Παπαβασιλείου, Επίκουρος Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Επίκουρος Καθηγητής του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, με γνωστικό αντικείμενο «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση με έμφαση στην Παιδαγωγική Διάσταση». Σπουδές: Πτυχιούχος Φιλοσοφική Σχολής, Πανεπιστημίου Κρήτης, (1982). Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης, Π.Μ.Σ. «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση», του Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. του Πανεπιστημίου Αιγαίου, (2006). Διδάκτορας του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου, (2009).

Παναγιώτης Ι. Σταμάτης, Επίκουρος Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Επίκουρος Καθηγητής του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, με γνωστικό αντικείμενο «Παιδαγωγική Επικοινωνία στην Προσχολική και Πρωτοσχολική Εκπαίδευση». Απόφοιτος της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Μυτιλήνης (1987),

του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αιγαίου (1992), του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου (1995), κάτοχος του Διπλώματος Μετεκπαίδευσης στην κατεύθυνση Γενικής Αγωγής του Διδασκαλείου «Αλέξανδρος Δελμούζος» του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου (2003) και Διδάκτορας των Επιστημών της Αγωγής του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.) του Πανεπιστημίου Αιγαίου (2003) και θέμα: «Παιδαγωγική Επικοινωνία: το παράδειγμα της απτικής συμπεριφοράς στο Νηπιαγωγείο». Από το 2004 έως σήμερα διδάσκει στο Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Αναστασία Τσαμπαρλή, Καθηγήτρια, Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Σπούδασε κλινική ψυχολογία στη Γαλλία και κατόπιν εκπαιδεύτηκε στην οικογενειακή θεραπεία. Εκπόνησε τη διδακτορική της διατριβή στο Πανεπιστήμιο της Grenoble ΙΙ. Είναι θεραπεύτρια οικογένειας και ζεύγους και μέλος της Διεθνούς Ψυχαναλυτικής Εταιρείας Οικογένειας και Ζεύγους (IAPCF) και της Ελληνικής Εταιρείας Ομαδικής Ανάλυσης και Οικογενειακής Θεραπείας (ΕΟΑΟΘ). Διδάσκει τα γνωστικά αντικείμενα "Κλινική ψυχολογία" και "Θεωρητική προσέγγιση της οικογένειας". Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα στρέφονται γύρω από την οικογένεια και τις διαφορετικές εκφάνσεις της δυσλειτουργίας της. Έχει ήδη ασχοληθεί ερευνητικά με τις οικογένειες με χρόνιο νόσημα, οικογένειες μεταναστών και οικογένειες με παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Γεώργιος Ξεσάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, με γνωστικό αντικείμενο «Ανάπτυξη εφαρμογών και προϊόντων των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για τα Μαθηματικά και τη Διδασκαλία τους». ΣΠΟΥΔΕΣ:1994 - Πτυχίο του τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Ε.Κ.Π. Αθήνας, 1996 - Δίπλωμα του διετούς Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών πλήρους φοίτησης με τίτλο «προηγμένα πληροφοριακά συστήματα» του τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Ε.Κ.Π. Αθήνας., 1999 - Πτυχίο παιδαγωγικής από την ΠΑΤΕΣ/ΣΕΛΕΤΕ Πατρών., 2003 - Διδακτορικό τίτλο σπουδών από το ΤΕΠΑΕΣ του Πανεπιστημίου Αιγαίου, στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και τη Διδακτική της Πληροφορικής με θέμα: «Εκπαιδευτική αξιοποίηση υπολογιστικών περιβαλλόντων μοντελοποίησης και ειδικότερα των Σχεσιακών Συστημάτων Διαχείρισης Βάσεων Δεδομένων». Στα γενικά ερευνητικά ενδιαφέροντα του ανήκουν η αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση και ειδικότερα στα Μαθηματικά, η Διδακτική της Πληροφορικής, η εφαρμογή μεθόδων της Τεχνητής Νοημοσύνης στην εκπαιδευτική έρευνα, η συνεργατική μάθηση κ.α. Τα κύρια ερευνητικά ενδιαφέροντά του περιλαμβάνουν το σχεδιασμό και ανάπτυξη ΤΠΕ στην εκπαίδευση, τη διδακτική των ΤΠΕ, τα ευφυή συστήματα, CSCL κ.λπ.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών "Μοντέλα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων" Master's Degree in "Models of Educational Planning and Development"

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών διάρκειας τριών εξαμήνων είναι η προετοιμασία στελεχών ικανών να συμβάλουν τόσο στη διαχείριση, όσο και στο σχεδιασμό και στην ανάπτυξη σύγχρονων εκπαιδευτικών μονάδων. Το πρόγραμμα έχει ως στόχο τη θεωρητική εμβάθυνση και την ανάπτυξη τεχνογνωσίας στον τομέα του σχεδιασμού, της λειτουργίας και της ανάπτυξης εκπαιδευτικών μονάδων γενικότερα και ειδικότερα στους επιμέρους τομείς ανάπτυξης: της διδασκαλίας, του προσωπικού, της ηγεσίας και του μανάτζμεντ, των εσωτερικών και εξωτερικών συνεργασιών, του σχολικού και μαθησιακού κλίματος και της διασφάλισης και ανάπτυξης ποιότητας, με τη σύγχρονη και ευρεία παιδαγωγική αντίληψη. Οι απόφοιτοι του ΠΜΣ διαθέτουν αυξημένη εξειδικευμένη γνώση στο πεδίο του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού με έμφαση στο Σχεδιασμό, στη Λειτουργία και στην Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Μονάδων η οποία εμπεριέχει στοιχεία από τις συναφείς διεπιστημονικές εξελίξεις αιχμής και συνιστά τη βάση για πρωτότυπη σκέψη, ερευνητική και επαγγελματική δραστηριότητα στο εν λόγω πεδίο.

15 ΧΡΟΝΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	36 ΜΕΛΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	21 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ
3233 ΑΓΗΣΕΙΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ	541 ΕΓΓΡΑΦΕΣ	447 ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ
2000 ΑΤΟΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΝ ΤΙΣ ΔΙΗΜΕΡΙΔΕΣ	9 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΗΜΕΡΙΔΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	9 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΝΤΥΠΩΝ ΤΟΜΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΔΙΗΜΕΡΙΔΩΝ
52 ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ ΟΜΙΛΗΤΕΣ ΕΚΤΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	84 ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ ΟΜΙΛΗΤΕΣ ΑΠΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	33 ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ ΟΜΙΛΗΤΕΣ ΑΠΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ www.pse.aegean.gr/pms-msaem

Διευθυντής: Καθηγητής Αναστάσιος Κοντάκος, kodak@aegean.gr

κτ. «7ης Μαρτίου», 2ος όρ., γρ.Β16, Δημοκρατίας 1, Ρόδος, 2241099123,

Γραμματεία: κτ. Κλεόβουλος, 1ος όροφος, Δημοκρατίας 1, Ρόδος
msaem@rhodes.aegean.gr, 2241099421, Φαξ: 2241099420,

ΠΜΣ Μοντέλα Σχεδιασμού & Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων